

PÄLKÄNEEN KUNNAN

talousarvio v. 2017

ja

taloussuunnitelma v. 2017–2019

Kunnanhallitus 24.11.2016 § 286

Kunnanvaltuusto 14.12.2016 §

Sisällysluettelo

JOHDANTO.....	2
Kunnan toimintaympäristö.....	2
Väestö.....	2
Kunnan strategia.....	3
Elinvoimastrategia.....	11
Hyvinvointisuunnitelma.....	12
Konserniyhtiöiden tavoitteet.....	12
Kunnan talouden tasapainottaminen vuonna 2017.....	15
Talousarvion sisältö.....	16
TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA.....	17
Yleinen talouskatsaus.....	17
Talousarvion ja talousarvion valmisteluohjeen vertailu.....	20
Käyttötalous- ja tulossuunnitelmaosa.....	21
Henkilöstösuunnitelma.....	26
Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutus kunnan talouteen.....	29
Sisäiset erät.....	32
KÄYTTÖTALOUS TEHTÄVÄALUEITTAIN JA TOIMINNAN TAVOITTEET.....	33
INVESTOINTIOSA.....	60
LIITE 1 Kunnanhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuuksista ja muista toimintaohjeista ...	68
LIITE 2 Kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleiset perusteet.....	71
Liite 3 Elinvoimastrategia.....	74

JOHDANTO

Kuntakenttä on jatkuvan muutoksen kourissa. Valtiovalta on ottanut yhä suuremman roolin kuntien ohjauksesta, mikä näkyy muun muassa maakuntauudistuksessa ja sen myötä kuntien tehtäväkentän supistumisessa. Kuntien tulopohja kiristyy kuitenkin kaiken aikaa ja toimenpiteitä talouden tehostamiseksi on keksittävä. Myös Pälkäneen kunnassa on lähdetty hakemaan taloudellista tehokkuutta talouden tasapainottamisen yhteydessä.

Uusi kuntalaki astui voimaan 1.5.2015, mutta osa laista astuu voimaan vasta uuden valtuustokauden alkaessa 2017. Talousarviota laadittaessa on siten sovellettu osittain vanhan ja osittain uuden kuntalain mukaisia sääntöjä. Kunnan taloutta koskevat uuden kuntalain osat ovat voimassa ja vanhaa kuntalakia ei siten näiltä osin noudateta.

Kunnan toimintaympäristö

Uusi Pälkäneen kunta syntyi 1.1.2007, kun vanha Pälkäneen kunta ja Luopioisten kunta yhdistyivät. Pälkäne sijaitsee Pirkanmaan maakunnassa ja kuuluu Tampereen seutukuntaan. Pälkäneeltä pendelöidään niin Tampereen, Valkeakosken kuin Hämeenlinnankin suuntaan. Maakuntatason palveluiden osalta kunta kuuluu Tampereen vaikutusalueeseen ja kaupunkitason palvelusten osalta Tampereen ja Valkeakosken vaikutusalueeseen sekä jonkin verran myös Hämeenlinnan vaikutusalueeseen. Kunnan liikenteen merkittävin yhteys on valtatie 12 Tampereelle ja Lahteen. Lisäksi hyvät tie-yhteydet on Valkeakoskelle, Aitoon ja Luopioisten kautta Kuhmalahteen sekä Hämeenlinnaan. Lähimmät rautatieasemat sijaitsevat Akaan Toijalassa, Hämeenlinnassa ja Tampereella ja lähin lentoasema on Tampere-Pirkkala. Kunnan pinta-ala on 739 km² ja se on 162. suurin kunta kokonaispinta-alaltaan. Vesipinta-alaa on 178 km².

Kangasalan kunta on tuottanut isäntäkuntana Pälkäneelle sosiaali- ja terveystaloudet vuodesta 2014 alkaen. Toimintaa koordinoi kuntien yhteinen sote-lautakunta. Myös Pälkäneen Palvelukotisäätiön vakituinen henkilöstö siirtyi Kangasalan kunnan palvelukseen vuoden 2015 alusta.

Tampereen kaupunki on tuottanut 1.1.2015 alkaen ympäristöterveydenhuollon palvelut Pälkäneelle. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Tampereen ja Pälkäneen lisäksi Orivesi, Kangasala, Valkeakoski, Urjala ja Akaa.

Väestö

Pälkäneen kunnan väkiluku kasvoi vuosina 2007 – 2009, mutta on vähentynyt vuodesta 2010-lähtien. Lokakuussa 2016 se oli 6 644 asukasta. Tilastokeskuksen vuodelta 2015 olevan ennusteen mukaan se pienenee edelleenkin jatkossa. Huoltosuhde heikkenee työikäisen väestönsuhteessa vanhimpiin ikäluokkiin, samalla kun ihmisten elinajanodote kasvaa kaiken aikaa. Tilastokeskuksen *Väestöennuste 2015 Väestöllinen huoltosuhde alueittain 2015 – 2040* mukaan Pälkäneen huoltosuhde on nyt noin 75 lasta ja 65 vuotta täyttäneitä sataa työikäistä kohden, mutta tilastokeskuksen ennusteen mukaan se tulee ylittämään 100/100 2030-luvulla.

Vuosi	Väkiluku	Muutos	Muutos %
2007	6 970	75	1,1
2008	6 989	19	0,3
2009	7 012	23	0,3
2010	6 947	-65	-0,9
2011	6 880	-67	-0,9
2012	6 835	-45	-0,7
2013	6 795	-40	-0,6
2014	6 724	-71	-1
2015	6 674	-50	-0,7
2016 (lokakuu)	6 644	-30	-0,4
2017*	6 547	-97	-0,5
2018*	6 507	-40	-0,6
2019*	6 469	-38	-0,6
2020*	6 431	-38	-0,6
2025*	6 291	-140	-2,2
2030*	6 207	-84	-1,3

*Tilastokeskuksen väestöennuste 2015

Kunnan strategia

Pälkäneen kunnanvaltuusto päätti 13.12.2010 päivittää kuntastrategian ja laatia maankäytön strategisen suunnitelman, kehityskuvan. Kuntastrategian päivitystyö aloitettiin syksyllä 2011, ja saatiin päätökseen vuoden 2012 lopussa.

Strategiaosuus on se suunnitelma, jolla pyritään saavuttamaan tavoiteltu päämäärä. Pälkäneen kunnan strategia pohjautuu johtoryhmän ja valtuuston tekemiin skenaarioihin. Neljästä skenaariosta valittiin yksi skenaario, jonka pohjalle strategia on laadittu, ja joka määrittelee toivotun tulevaisuudenkuvan kunnan tilanteesta. Skenaarioita tarkasteltiin vetovoimaisuuden ja palveluiden sekä aluekehityksen ja maankäytön näkökulmasta. Valittu toivottu tulevaisuudenkuva kunnasta on:

Vapaa-ajan lisääntyessä mökillä olemisen aika lisääntyy, keskuseudun kasvupaine lisää väestöä Pälkäneellä. Aktiivisia ikäihmisiä, jotka osallistuvat kunnan kehittämiseen ja palveluiden vapaaehtoiseen tuottamiseen yhteistoiminnalla ja uudellaisilla järjestämistavoilla 3-sektorin ja muiden kuntalaisten kanssa. Vetovoimaisuus lisää kunnan palveluiden tarvetta, mutta lisää elinkeinotoimintaa ja matkailuyrittäjyyttä, ja laajentaa / tehostaa maankäyttöä. Taloutta tasapainotetaan, mutta lisääntyvät verotulot helpottavat tilannetta.

Missio

Pälkäneen kunta tarjoaa kuntalaisilleen hyvinvointia ja tasapuolista kohtelua. Kunta edistää toimillaan yhteisöllisyyttä ja hyvän elämisen ehtoja.

Pälkäneen kunnan tehtävänä on tarjota kuntalaisilleen hyvinvointia ja tasapuolista kohtelua. Missiossa peräänkuulutetaan lisäksi yhteisöllisyyttä ja edellytyksien luomista hyvälle elämälle. Missio näkyy eri kunnan yksiköissä erilaisina rooleina. Tasapuolinen kohtelu tarkoittaa laadukasta asiakaspalvelua ja ratkaisuja asiakkaasta tai palvelun tarpeesta riippumatta, ei palvelun tasapäästämistä tai ”massapalvelua”.

Visio

Pälkäne on vireä maaseutukunta, jossa yhdistyvät elinvoimaiset kylät, turvallinen ja puhdas asuinympäristö, ihmisläheiset palvelut sekä monimuotoinen yrittäjyys.

Visio kuvaa sitä haluttua ja tavoiteltavaa tilannetta, *mitä haluamme olla*, joka strategian avulla saavutetaan. Uudessa visiossa Pälkäne haluaa olla vireä maaseutukunta, jossa elinvoimaiset kylät, turvallinen ja puhdas asuinympäristö sekä ihmisläheiset palvelut luovat vetovoimaisuuden asua, elää ja yrittää. Maaseutukunta tarjoaa selkeän vaihtoehdon kaupunkiasumiselle puhtaudellaan ja turvallisuudellaan sekä tilavilla asuintonteilla.

Arvot

1. Elävä ja toimiva maaseutumaisuus
2. Demokratia ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet
3. Luovuus ja ennakkoluulottomuus taloudellisen ja kestävän kehityksen voimavarana

Elävä ja toimiva maaseutumaisuus liittyy kehitykseen ja kunnan kehittämisen päätöksentekoon esimerkiksi kaavoituksessa ja maankäytössä. Demokratia ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuus ovat asiakasarvoja, jotka näkyvät kuntalaisten kuulemisessa kaikissa päätöksenteossa ja jokaisella yksikötasolla. Luovuus ja ennakkoluulottomuus taloudellisen ja kestävän kehityksen voimavarana sisältää sekä taloudellisen, yhteisöllisen että kehityksellisen arvonäkökulman. Taloudellisuus ja kehityksellisyys näkyvät taloudellisena ja kestävänä kehityksenä, yhteisöllisyys luovuutena ja ennakkoluulottomuutena päätöksenteossa.

Kriittiset menestystekijät

1. Kaavoitus ja maapolitiikka
2. Talouden ja palveluiden tasapaino
3. Henkilöstöpolitiikka
4. Elinkeinopolitiikka

Kriittiset menestystekijät, *asiat, joissa pitää strategian toteutumiseksi onnistua*, eivät muuttuneet oleellisesti aiemmasta strategiasta. Menestystekijöihin haettiin kuitenkin konkreettisia tarkennuksia.

1. Kaavoitus ja maapolitiikka: Tavoitteena on päästä onnistuneeseen maapolitiikkaan, jossa huomioidaan koko kunnan strategiset että kehityskuvatyössä laaditut maankäytön suunnitelmat.

2. Talouden ja palveluiden tasapaino: Tarjottavien palveluiden laajuus on mietittävä siten, että peruspalvelut voidaan turvata. Palveluiden laadussa näkyy kunnan missio tasapuolisesta palvelusta.

3. Henkilöstöpolitiikka: Henkilöstöpolitiikka on hallittua ja pitkäjänteistä, jolloin henkilöstöresurssit suunnataan ja mitoitetaan oikein. Henkilöstöpolitiikka tarkoittaa myös hyvinvoivaa henkilöstöä, jossa vastuuta hyvinvoinnista kantaa paitsi työnantaja ja työyhteisö niin myös jokainen työntekijä itse.

4. Elinkeinopolitiikka: Elinkeinopolitiikkaa toteutetaan yhdessä elinkeinoelämän kanssa. Yritystoiminnan tukeminen nykyisellään ja uusien yritysten alueelle rekrytointi ovat elinkeinopolitiikan keskeisiä asioita. Kunta luo edellytyksiä yrittäjyydelle muun muassa yritystonttien ja toimintaympäristön turvaamisella. Elinkeinopolitiikassa näkyy yritysmuotoinen asenne. Yhdessä yrittäjien kanssa luodaan hyvämaineista yrityskuntaa. Elinkeinopolitiikkaa tehdään innovatiivisesti.

Tavoitteet

Strategiaseminaarissa määriteltiin yhdeksän konkreettista tavoitetta, joihin kunnan pitäisi panostaa. Näistä tavoitteista ja kriittisistä menestystekijöistä on johdettu toimenpideohjelma, joka on strategian tavoiteosana.

Yhdeksästä toimenpideohjelman tavoitteesta valittiin keskeisimmiksi päätavoitteiksi seuraavat tavoitteet tärkeysjärjestyksessä:

1. Kunnalla on toimivat peruspalvelut
2. Kunnallisten palveluiden turvaaminen ja hyvä laatu tehdään hallitulla henkilöstöpolitiikalla ja hyvinvoivalla henkilöstöllä
3. Kunta täyttää terveen talouden tunnusmerkit

Strategian seuranta

Strategiaan sisältyvässä toimenpideohjelmassa on strategian tavoitteista johdetuille toimenpiteille määritelty omat mittarit, joita seurataan osavuosisraportoinnin yhteydessä.

Toimenpideohjelman seuranta

1. Kaavoitus ja maapolitiikka

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
1. Sitoutuminen Pälkäneen alueen kehittämiseen		
1.1 Maankäytön suunnittelun toteuttamisohjelma (Harava-työkalu) kehityskuvan jatkoksi: edesauttaa sitoutumista	2013-2014	Pilottiryhmä: kunnanjohtaja, aluearkkitehti, kehittämisspäällikkö

Mittarit	Toteutuminen (aluearkkitehti)
Pilotille esitettyjen tavoitteiden toteutuminen	Ei soveltunut käyttöön.

2. Aktiivinen maaseutumaisen rakentamisen tukeminen			
2.1 Riittävä tonttikoko	Koko aika	Aluearkkitehti	
2.2 Rakennusjärjestyksen tarkistaminen (vrt. kehityskuva vapaa-ajan asunnot vakituiseksi ja haja-asutusalueen rakentaminen)	2013	Johtoryhmä, rak.valvonta johtoryhmä	aluearkkitehti,
2.3 Kriteeristön käyttöönotto mökin muuttamisesta omakotitaloksi (mitä useampi kriteeri täyttyy, muutos mahdollinen)	2013		
Mittarit	Toteutuminen (rak.valvonta)		
Tonttikoko			
Myönnettyt haja-asutusalueen rakennusluvut: ja perustelut			
Kehityskuvan määrittelemät kriteeristöt, muutettujen mökkien määrä			

3. Teollisuusalueiden kaavoitus			
3.1 Kaavoitettavien alueiden kartoitus kuntakeskuksessa (vrt. kehityskuva)	2013	Johtoryhmä, aluearkkitehti	
3.2 Kehityskuvatyössä määriteltyjen alueiden kaavoituksen toteuttaminen	2013 -	Kunnanjohtaja, aluearkkitehti	
3.3 Kevyen liikenteen väylien, maisemapolkujen ym. alueiden suunnittelu (vrt. kehityskuva)	2013 -		
Mittarit	Toteutuminen (aluearkkitehti)		
Tehty selvitys			
Kehityskuvatyön seurantamittarit			

2. Talouden ja palveluiden tasapaino

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
------------	-----------	--------

1. Kunta täyttää terveen talouden tunnusmerkit
--

1.1 Laadittavaksi tulevan talouden tasapainotusohjelma ja sen toteuttaminen: kaikki toimijat, sisältäen kolmannen sektorin	2013-2018	Luottamuselimet, vastuu johtajilla	työntekijät:
Mittarit	Toteutuminen (johtoryhmä)		
Sektorikohtainen arviointi			

2. Kunnalla on toimivat peruspalvelut			
2.1 Arvioidaan palveluiden toteuttamistapa tasapainoisesti koko kunta huomioiden (palveluiden taso ja laatu, toimijatahojen määrittely)	2013-2014	Kunnanhallitus, lautakunnat	
Mittarit	Toteutuminen (johtoryhmä) Asiaan palataan vuoden 2014 aikana, jolloin juhluvuoden toimenpiteet sekä Kangasalan yhteistoiminta-alueen palveluiden laajentaminen on valmistunut.		
Kustannustehokkuus			
Kustannuseuranta			
Vertailukunnat			
Palvelujen laadun arviointi			

3. Kunnan veroprosentit ovat kohtuulliset					
3.1 Käytetään tarkkaa harkintaa kokonaisvaltaisesti määriteltäessä kunnan veroprosenttia (arvioidaan säästökohteet uudestakin näkökulmasta, tehdään pitkän tähtäimen suunnittelua)	Arvioidaan vuosittain erikseen	Valtuusto			
Mittarit	Toteutuminen (talousjohtaja)				
Seurantavertailu, Keskiarvo ja sen kehitys	Kunnallisveroprosentti, Pälkäne ja keskiarvovertailut				
		2013	2014	2015	2016
	Pirkanmaan keskiarvo	19,62	20,13	20,24	20,24
	6000-8000 as. kunnat	19,98	20,53	20,75	20,84
	Pälkäne	20,00	20,50	21,00	21,00

	Kiinteistöveroprosentit, Pälkäne ja Pirkanmaan keskiarvot			
	2013	2014	2015	2016
Pirkanmaa yleinen kv.ka	0,99	1,01	1,02	1,02
Pälkäne yleinen kv.	0,80	0,80	1,00	1,00
Pirkanmaa vak.as. ka.	0,45	0,48	0,49	0,49
Pälkäne vak. as. kv	0,40	0,4	0,45	0,45

3. Henkilöstöpolitiikka

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
1. Hallittu henkilöstöpolitiikka palveluiden ja laadun turvaamiseksi		
1.1 Henkilöstöresurssi suunnataan ja mitoitetaan oikein	2013-	Esimiehet Koko työyhteisö: vastuu esimiehillä Esimiehet Johtoryhmä, esimiehet Osastajoht. esimiehet Esimiehet
1.2 Esimiesten tehtävien selkeyttäminen ja johtamisosaamisen kehittäminen		
1.3 Suunnitellaan toiminta ja muutokset henkilöstön kanssa: sitoutuminen ja motivointi		
1.4 Työyhteisötaitojen kehittäminen: koulutus		
1.5 Henkilöstön kustannustietoisuuden lisääminen		
1.6 Perehdytys		
Mittarit	Toteutuminen, Hallinto-osasto	
Työn kuormittavuus, tehtäväkuvat		
Henkilöstön osallistuminen		
Koulutuspäivät, asiakaspalaute		
Taloudellinen ja tehokas toiminta		
	Toteutuminen, Sivistysosasto	
Työn kuormittavuus, tehtäväkuvat		
Henkilöstön osallistuminen		
Koulutuspäivät, asiakaspalaute		

Taloudellinen ja tehokas toiminta	
	Toteutuminen, Tekninen osasto
Työn kuormittavuus, tehtäväkuvat	
Henkilöstön osallistuminen	
Koulutuspäivät, asiakaspalaute	
Taloudellinen ja tehokas toiminta	

2. Hyvinvoiva henkilöstö palveluiden ja laadun turvaamiseksi		
2.1 Luottamuksen kehittäminen työyhteisössä	2013-	Koko työyhteisö Työsuojelu-, työterveys Lähiesimiehet, jory Lähiesimiehet Lähiesimies, työntekijä, työsuojeluhenkilöstö Hallintojohtaja, työsuojelupäällikkö, lähiesimies Työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutetut Yt-toimikunta
2.2 Henkilöstön hyvinvointi- ja terveystietoisuus		
2.3 Hyvän työyhteisön pelisäännöt		
2.4 Ongelmiin puututaan heti		
2.5 Työergonomia ja ohjaus, työtilat		
2.6 TYHY -toimintaan panostaminen: henkilöstö mukaan suunnitteluun, mm. kehittämispäivät		
2.7 Työsuojelu ja työturvallisuus		
2.8 Aloitekilpailu hyvinvoivan henkilöstön lisäävistä tekijöistä		
Mittarit	Toteutuminen, Hallinto-osasto	
Työhyvinvointikysely: palaute, seuranta ja toimenpiteet		
Kehityskeskustelut vuosittain ja sisältö (Populuksen pohja), raportointi		
Säännölliset tiimipalaverit,		
Osastokokoukset		
Poissaolot		
Henkilöstön vaihtuvuus: loppuhaastattelu		
Mittarit	Toteutuminen, Sivistosasto	
Työhyvinvointikysely: palaute, seuranta ja toimenpiteet		
Kehityskeskustelut vuosittain ja sisältö (Populuksen pohja), raportointi		
Säännölliset tiimipalaverit,		

Osastokokoukset	
Poissaolot	
Henkilöstön vaihtuvuus: loppuhaastattelu	
Mittarit	Toteutuminen, Tekninen osasto
Työhyvinvointikysely: palaute, seuranta ja toimenpiteet	
Kehityskeskustelut vuosittain ja sisältö (Populuksen pohja), raportointi	
Säännölliset tiimipalaverit,	
Osastokokoukset	
Poissaolot	
Henkilöstön vaihtuvuus: loppuhaastattelu	

4. Elinkeinpolitiikka

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
1. Maaseutuyrittäjyyden edistäminen		
1.1 Yritysmuonteinen neuvonta, asiakaspalvelu-koulutus	Heti	Kunnan johto henkilöstöjohtaminen
1.2 Tonttien kaavoitus rakentamiskelvolliselle, logistisesti hyvälle paikalle, kunnallistekniikka valmiiksi	Koko alkupainotteinen	ajan, Kunnan johto, kaavoitus
Mittarit		
Asiakaspalaute jatkuva		
Yritystonttien määrä		
2. Matkailun edistäminen		
2.1 Sappeen ja sen vaikutusalueen vetovoimaisuuden ja toiminnan kehittäminen	Koko aika	Kunnan johto, elinkeinopalvelut, kehittämispalvelut
2.2 Matkailua tuottavien yhdistyksien mm. Mikkolan navetan kulttuurin ja sen kohteiden kehittäminen	2013 –	
2.3 Kunnan vapaiden kiinteistöjen	Koko aika	

hyödyntäminen matkailuyrityksille (lunastus vuokranmaksulla tms.) 2.4 Kuntamarkkinoinnin kehittäminen: imago, vetovoimaisuus	Koko aika	Kehittämispalvelut, toimikunta	vastaava
Mittarit	Toteutuminen		
Asiakasmäärä, liikevaihto, htv, rakennuskanta			
Sopimus			
Kiinteistöjen myynti- /vuokraussopimukset			
Asukas- ja yritysmäärän kasvu			

3. Työpaikkaomavaraisuus: Olemassa olevien yritysten tukeminen ja yritysten säilyminen

3.1 Omien työttömien nuorten työllistäminen, asenteisiin vaikuttaminen	Koko aika, alkupainotteinen	Työpaja, elinkeinopalvelut
3.2 Yrityskampanja työllistämisestä ja sen keinoista, ml. kunta työnantajana	2013	Elinkeinopalvelut, työpaja
3.3 Yrityskoulutuksia sidosryhmien kautta	Koko aika Koko aika	<u>3.3.-3.5:</u> Elinkeinopalvelut
3.4 Toimivat yrityspalvelut: neuvonta-, sijoituspalvelut	Koko aika	
3.5 Yhteiskunnallisten yritysten kehittäminen ja tuki		
Mittarit	Toteutuminen	
Työttömien määrä, työttömyysaste		
Osallistuvat yritykset		
Uudet yritykset, yritt. nettomäärä		
Asiakaspalaute		

Elinvoimastrategia

Pälkäneen kunnanvaltuusto on hyväksynyt 8.2.2016 § 1 Pälkäneen kunnan elinvoimastrategian vuosille 2016-2020. Kunnan elinvoimaisuuden muodostavat vetovoimainen ympäristö ja asumisviihtyvyys, kilpailukykyinen yritys-kanta, työvoiman saatavuus ja riittävä osaaminen, julkisten ja kaupallisten palveluiden yhdistelmä, sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys sekä vahva kuntatalous. Elinvoimastrategiaan kirjatulla toimenpiteillä pyritään lisäämään Pälkäneen kunnan elinvoimaisuutta. Toimenpiteiden toteutusta seurataan vuosittain strategiassa määritellyin tavoin.

Hyvinvointisuunnitelma

Laaja hyvinvointikertomus 2017–2020 sekä vuosisuunnitelma 2017 ovat hyvinvointityöryhmän valmistelussa. Tarkoituksena oli saada asiakirjat valmiiksi vuoden 2016 loppuun mennessä, mutta koska sote-puolen tavoitteet ja toimenpiteet on asetettava yhteistyössä Kangasalan kunnan kanssa, aikataulu venyy vuoden 2017 puolelle. Samassa yhteydessä harkitaan myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sisällyttämistä osaksi hyvinvointikertomusta. Asiakirjat tulevat keväällä 2017 nykyisen kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi.

Konserniyhtiöiden tavoitteet

Kuntakonsernin tavoitteet

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy

Pälkäneen kunta omistaa vuokrataloyhtiön, jonka perustehtävänä on vasta siitä, että kunnan alueella, ja sen eri puolilla on riittävä vuokratalokanta. Asuntojen riittävyyttä peilataan vuosittain asunnon hakijoiden ja tyhjänä olevien asuntojen määrään.

Pälkäneen Aluelämpö Oy

Pälkäneen kunta omisti aikaisemmin yhtiön puoliksi Vattenfallin kanssa, mutta osti sitten Vattenfallin osakekannan sen haluttua luopua osakkuudestaan. Kunnan lähtökohdaksi on se, että kunta pystyy omilla toimenpiteillään vaikuttamaan kaukolämpötariffiin ja kaukolämmön tuotantotapaan.

Pälkäneen Valokuitu Oy

Pälkäneen kunta perusti 11.8.2015 Pälkäneen Valokuitu Oy –nimisen yhtiön, jonka tavoitteena on valokuituverkon rakentaminen Pälkäneen kunnan alueelle. Vuoden 2016 aikana yhtiö rakentaa pilottivaiheen valokuituverkon Harhalan ja Taustin alueille. Vuoden 2017 aikana aletaan rakentaa koko kunnan kattavaa verkkoa, joka valmistuu 2019-2020 mennessä. Yhtiön toiminnan käynnistämävaiheesta johtuen yhtiölle ei ole esitetty talousarvion tavoitteita vuodelle 2016 ja se tekee ensimmäisen tilinpäätöksensä vuodelta 2016. Yhtiö pyrkii toiminnassaan taloudelliseen tasapainoon.

Konserniyhtiöiden tavoiteasettelu vuodelle 2017:

Tytäryhtiö: Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2015	2017	2017
Käyttöaste % (Vuokratuotot maksimivuokratuotosta)	89,80 %	92,00 %	
Yhtiö kattaa vuokratuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemion avustuksia	toteutunut		
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	toteutunut		
Jatkuvuussuunnitelman toteutuksen aloittaminen 2014	käynnissä		
Kuntakonsernin yhteiseen riskienhallintoprosessiin siirtyminen			
Yhtiön tunnusluvut	TP 2015	TA 2017	TP 2017
Liikevaihto	1 095 867	1 150 000	
Materiaalit ja palvelut	-861 545	-895 000	
Henkilöstökulut	-23 100	-23 250	
Poistot ja arvonalentumiset	-207 967	-191 750	
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto (-tappio)	-1 969	40 000	
Rahoitustuotot ja -kulut	-39 779	-38 520	
Tilinpäätössirrot	41 767		
Tilikauden voitto/tappio	19	1 480	
Lainat rahoituslaitoksilta	1 848 332	1 725 405	
Lainat emolta	234 315	210 000	
Omavaraisuusaste	0		
Tot. vuokra/m ² keskimäärin	8	8	
Lainavastuut, euroa/asm ²	185	172	

Tytäryhtiö: Pälkäneen Aluelämpö Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari	2015	2017	2017
Kaukolämmön myynti MWh/vuosi	6160	7 377	
Kaukolämpöt. hyötysuhde (myyty/tuotettu MWh)	83 %	83	
Kaukolämmön kokonaishinta €/MWh	123	121	
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemion avustuksia	toteutunut		
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu			
Osinkotuottotavoite			
Yhtiön tunnusluvut	TP 2015	TA 2017	TP 2017
Liikevaihto	610 553	707 131	
Materiaalit ja palvelut	-227 322	-287 058	
Henkilöstökulut	-29 033	-32 000	
Poistot ja arvonalentumiset	-80 761	-81 000	
Liiketoiminnan muut kulut	-106 803	-116 600	
Liikevoitto (-tappio)	170 803		
Rahoitustuotot ja -kulut	-53 084	-46 200	
Tilikauden voitto/tappio	95 476		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 666 667	1 527 778	
Lainat emolta	0		
Omavaraisuusaste	16,4 %		

Tytäryhtiö: Pälkäneen Valokuitu Oy	Toteutuminen	Tavoite	Toteutuminen
Mittari		2017	2017
Viestintäviraston laajakaistatuen piiriin kuuluva valokuituverkon rakentaminen alkaa Pälkäneen kunnan alueella			
Vakituisten asuntojen liittymäpenetraatio %		40 %	
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu			
Yhtiö toteuttaa voimassa olevaa liiketoimintasuunnitelmaa			
Yhtiön tunnusluvut		TA 2017	TP 2017
Liikevaihto		30 000	
Materiaalit ja palvelut		-100 000	
Henkilöstökulut		-76 000	
Poistot ja arvonalentumiset		-35 000	
Liikevoitto (-tappio)		-180 000	
Rahoitustuotot ja -kulut		-53 000	
Liittymismaksut		550 000	
Viestintäviraston tuki		500 000	
Kunnan tuki		0	
Oma rahoitus		0	
Vieras pääoma		940 000	

Kunnan talouden tasapainottaminen vuonna 2017

Kunnanhallitus päätti kokouksessa 31.3.2016 § 76 nimetä tasapainotusryhmän. Tasapainotusryhmä asetti ensimmäisessä kokouksessa itselleen tavoitteiksi vesihuoltolaitoksen alijäämän kattamisen, tukipalveluiden ulkoistamisen selvityksen, kouluverkon tarkastelun sekä sote-uudistuksen myötä tapahtuvaan toimintakentän muutokseen varautuminen. Tasapainotusryhmän työ jatkuu vielä talousarviovuonna, mutta päätöksentekoon jo päättyneet asiat sekä talousarvion yhteydessä päätettävät sopeutustoimet kirjataan alla.

Talouden tasapainotustoimenpiteet 2017 - 2019			
	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Kunnanhallitus			
Yleishallinto			
Kirjanpidon ulkoistaminen ja järjestelmien nykyaikaistaminen	-42 000	-42 000	-42 000
KV 30.8.2016 § 45	viiden vuoden aikajänteellä -210 000		
Sivistyslautakunta			
Tuntikehys	-33 700	-46 600	-80 300
Ylituntit	Opettajien opetusvelvollisuustunnit eivät saa ylittää yli 20 % opetustunneista		
Koulunkäyntiohjaajien/-avustajien resurssien tiukentaminen	-69 000	-95 000	
Tekninen lautakunta			
1) Tiet, puistot ja yleiset alueet			
Puistoalueet; määritetään hoitoluokat, säästö vuodessa	-5 000	-5 000	-5 000
Leikkikenttien vähentäminen 7 kpl; 3:n uuden tekeminen	-3 000	-4 000	-4 000
Uimarantojen hoito: yhteisöt, talkootyöt, tempaukset	-2 000	-2 000	-2 000
2) Kiinteistöt			
Vähällä käytöllä olevien kohteiden myynti / tehostettu käyttö / vuokraus ulkopuolisille	50 000	20 000	20 000
Asuinhuoneistojen myynti	20 000	20 000	20 000
Kunnan itsensä omistamien vuokra-asuntojen tehokas vuokraus / myynti	30 000	30 000	30 000
Eri kiinteistöjen vuokraustason hintojen tarkastelu (kuntalaishinta / ulkopuolinen vuokraushinta)	-4 000	-4 000	-4 000
3) "Toiveiden tynnyri"			
esim. 50 000 euron kiinteistöjen vuosikorjausbudjetista kiinni pitäminen	-15 000	-15 000	-15 000
4) Henkilöstö			
täyttämättä jättäminen/uudelleenorganisointi		-35 000	
sijaisuuskäytäntöjen tarkastelu		-5 000	-5 000
Vesihuoltolaitos			
Puhtaan veden ja jäteveden hinnankorotus	130 500	130 500	130 500
Tekla 17.10.2016 § 86: tulevien vuosien taksoista ltk päättää erikseen.			
Paketin kokonaisvaikutus	-404 200	-454 100	-357 800

Talousarvion sisältö

Kuntalain § 110: Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa valtuusto hyväksyy talousarviovuoden sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio on oikeudellisesti sitova, mutta taloussuunnitelma on vain ohjeellinen; ainoastaan alijäämän kattamiseksi esitetyt toimenpiteet ovat sitovia.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Pälkäneen kunnalla ei ole katettavaa alijäämää taseessa:

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.2015	10 159 194
Tilikauden yli-/alijäämä 31.12.2015	281 572
Vuoden 2016 talousarvion yli-/alijäämä	-303 626
<u>Ylijäämä 31.12.2016</u>	<u>10 137 140</u>

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Taloussuunnitelma toteuttaa valtuuston hyväksymää strategiaa, joka ulottuu taloussuunnitelmakautta pidemmälle ajanjaksolle. Käyttötalousosassa asetetut tehtäväkohtaiset tavoitteet valmistelevat toimielimet, ja niiden tulee olla johdettu valtuuston hyväksymistä strategioista, päämääristä ja koko kuntaa koskevista tavoitteista, ja niiden tulee tukea koko kunnan tavoitteiden saavuttamista.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan kokonaistaloutta kuvaava **tuloslaskelma** osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin, pitkävaikutteisen omaisuuden jaksottamisesta

aiheutuviin poistoihin ja arvonalennuksiin. Tuloslaskelmassa esitettävät keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut, suunnitelman mukaiset poistot ja satunnaiset erät. **Käyttötalous ja toiminnan tavoitteet** esitetään **tehtäväalueittain**.

Rahoituslaskelma osoittaa, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Rahoitusosa on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Siitä nähdään miten vuosikate ja muu tulo-rahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituksen rahavirta. Talousarviota laadittaessa tärkeitä eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä kassavarojen muutokset.

TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA

Yleinen talouskatsaus

Suomen talouden tilanne on kääntymässä hyvin hitaasti paremmaksi. Mittavia sopeutustoimia kuten kilpailukykysojimus on tehty kasvun tukemiseksi, mutta niistä huolimatta alijäämä ei ole supistunut merkittävästi. BKT:n odotetaan kasvavan lähitulevaisuudessa hyvin maltillisesti. Tällä hetkellä kasvu on lähellä nollaa. Työttömyyden ennustetaan kääntyvän hitaaseen laskuun, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa ja työttömyysjaksot pitenevät yhä. Pitkäaikaistyöttömyyden ei odoteta enää kasvavan vuonna 2017, muttei merkittävästi pienenevänkään. Merkittävämpää käännettä joudutaan odottamaan vuoteen 2018.

Kansainvälinen talouselämä on muuttunut yhä arvaamattommaksi. Ison-Britannian ero EU:sta on VM:n arvion mukaan ensisijaisesti maata itseään koskettava negatiivinen shokki, mutta sillä on vaikutuksia myös Suomessa ja myös kuntatasolla. Sillä voi myös olla vaikeasti ennakoitavia vaikutuksia euroalueella. Yhdysvaltojen presidentinvaalien tulos ennakoii aiempaa protektionistisempaa talouspolitiikkaa, mutta konkretiaa ei vielä ole. Maailmantalouden ja -kaupan kasvunäkymät ovat heikentyneet viime aikoina. Maailmankaupan kasvu jää tänä vuonna vain 2 prosenttiin, jolloin se on prosenttiyksikön alhaisempaa kuin maailmantalouden kasvu.

Vuonna 2016 Suomen BKT kasvaa noin 1,1 %. Myös kahtena seuraavana vuonna kasvun ennustetaan olevan yhden prosentin luokkaa. Tavaroiden ja palvelujen vienti kasvaa 1,0 % ja vastaavasti tuonti kasvaa 2,0 %. Kysyntäeristä yksityinen kulutus kasvaa noin 1,2 % ja julkinen kysyntä supistuu 0,1 %. Yksityiset investoinnit kasvavat kuluvana vuonna 4,3 % mutta niiden kasvu hidastuu tulevina vuosina. Kasvu tulee pääosin rakentamisesta. Työllisten määrä arvioidaan 0,4 % edellisvuotta paremmaksi ja työttömyysasteen vuosikeskiarvoksi ennustetaan 9,0 %. Ansiotaso nousee ennusteperiodin aikana hitaasti. Kuluvana vuonna ansiotasoindeksi kasvaa edellisvuotta hitaammin, vain 1,2 %.

Vuoden 2017 kasvuksi ennustetaan 0,9 %. Kasvun taustalla on investointien suotuisa kehitys. Sekä viennin että tuonnin ennustetaan kasvavan ja nettoviennin vaikutuksen kääntyvän positiiviseksi, joten kasvu ei ole enää kokonaan kotimaisen kysynnän varassa. Toisaalta yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu merkittävästi kuluvan vuoden tasosta, koska myös ansiotason kasvu hidastuu. Samalla työttömyysaste kuitenkin laskee. Vuoden 2017 työttömyysasteeksi ennustetaan 8,8 %.

Suomen julkinen talous pysyy alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka. Jotta julkinen talous selviäisi ikääntymisen aiheuttamista menopaineista tulevina vuosikymmeninä ilman lisätoimia,

tulisi julkisyhteisöjen rahoitusjäämän olla noin 2 % ylijäämäinen suhteessa BKT:hen ensi vuosikymmenen alussa. Julkisen velan suhde BKT:hen ei ole taittumassa laskuun tällä vuosikymmenellä. (Lähde VM: Taloudellinen katsaus, syksy 2016)

Kuntataloutta on leimannut viime vuodet jatkuva kireys, mihin ovat vaikuttaneet heikko suhdannetilanne ja verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden tervehdyttämistoimenpiteet, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen, muuttoliike sekä ikääntymiskustannusten asteittainen nousu. Kunnat ja kuntayhtymät ovat viime vuosina tehneet säästöjä ja tehostaneet toimintaansa. Vaikka kuntien väliset erot ovat suuria, kokonaistasolla kuntatalous on ollut viime vuodet kirjanpidollisesti tasapainoinen; vuosikate on muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta ollut käyttöomaisuuden poistoja suurempi. Viime vuonna vuosikate kattoi poistoista noin 96 prosenttia.

Kuntatalouden kokonaismenot ja -tulot kehittyvät vuosina 2016–2020 historiaan nähden hyvin vaimeasti. Tilikauden tulos vahvistuu vuosina 2016–2017, mutta heikkenee jälleen vuosikymmenen loppua kohden. Kuntataloutta vahvistavat kuntien omat sopeutustoimet vuonna 2016 sekä hallitusohjelman suorat sopeutustoimet. Hallitusohjelman toimien vaikutus painottuu vuosiin 2016 ja 2017. Palvelutarpeen kasvu lisää kuitenkin edelleen sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvua.

Hallituksen päättämät tuloverokevennykset kompensoidaan kunnille valtionosuuksien lisäyksiä. Se tuo kunnille ensi vuonna noin 395 miljoonaa euroa kompensatioita valtionosuuspuolelle, mutta kokonaan kiky-sopimuksesta tullutta aukkoa veropohjaan kompensatit eivät kata. Valtionvarainministeriön mukaan kiky-sopimus heikentää kuntien veropohjaa nettona ensi vuonna yhteensä 394 miljoonalla eurolla. Sen lisäksi kuntien tulopohjaa leikataan valtionosuusleikkauksilla yhteensä 379 miljoonaa euroa. Leikkausten taustalla ovat kilpailukyky sopimuksesta kuntatalouteen syntyvät hyödyt lomarahaleikkauksista ja työajan pidennyksestä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntauudistuksen vaikutuksia kuntatalouteen on arvioitu suuntaa antavasti osana uudistukseen liittyvää lainvalmistelua. Yksityiskohtaiset vaikutukset tarkentuvat hallituksen esityksen sekä muutosvalmistelun yhteydessä. Sote- ja maakuntauudistuksen toimeenpanoon esitetään vuodelle 2017 määrärahoja muutoksen läpivientiin ja muutosjohtamiseen, vuonna 2017 käynnistyvien maakuntien väliaikaishallintojen tukemiseen sekä muun muassa tarvittaviin laajoihin ICT-muutoksiin. (Lähde: VM, Kuntatalousohjelma vuodelle 2017)

Kireästä taloustilanteesta huolimatta kuntatalouden investoinnit ovat kasvaneet jatkuvasti. Käyttötalouden kaventunut liikkumavara on johtanut kuntatalouden investointien omarahoitusosuuden alentumiseen, minkä seurauksena kuntien velka on vuosi toisensa jälkeen noussut. Myös kuntaverotusta on jouduttu kiristämään. Kuntien ja kuntayhtymien rahoitusasemaa kuvaava rahoituslaskelman tunnusluku 'toiminnan ja investointien rahavirta' on ollut viimeksi positiivinen vuonna 2006, mutta vuodelle 2017 sen ennustetaan paranevan. Tunnusluku vaihtelee kuntaryhmittäin merkittävästi.

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES 2017 tulee voimaan 1. helmikuuta 2017. Sopimuskausi päättyy 31.1.2018. Sopimuskaudella ei koroteta palkkoja. Säännölliset työntekijät muuttuvat helmikuun alussa 2017. Työaikoja pidennetään kilpailukyky sopimuksen mukaisesti keskimäärin 24 tuntia vuodessa ansiotasoa muuttamatta.

Pirkanmaalla talous on samalla tasolla kuin aikaisempaan vuonna. Muutosta ei myöskään ole näköpiirissä odotuksista huolimatta. Seutukuntien välillä on kuitenkin nähtävissä eroavaisuuksia. Pirkanmaan työllisyystilanteen ongelmasta vaikein korjattava on kohtaanto-ongelma, joka osittain liittyy työvoiman liikkuvuuden, yritysten kasvaneen vuokratyövoiman käyttöön ja etuusjärjestelmän

haasteisiin. Muut työvoimatilanteeseen liittyvät vaikeudet ovat rakennetyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys.

Työttömyyden kasvu ei ole vuoden 2016 aikana hidastunut odotetusti, vaan suunta näyttää edelleen olevan hieman negatiivinen huolimatta uusien avoimien työpaikkojen määrän kasvusta. Uusia avoimia työpaikkoja on ollut vuoden 2016 aikana enemmän kuin kymmenen viime vuoden aikana on vuositasolla seurattuna ollut. Teollisuus ja rakentaminen ovat jonkin verran elpyneet ja vuoden 2015 tilanteeseen verrattuna muutos on jo huomattava.

Yritysten oma arvio on lievästi positiivisen puolella ja taustalla odotukset ovat noususuuntaiset, varsinkin vientitoimintaa harjoittavien yritysten osalta. Työtä jatkossa on tarjolla vähemmän kuin on totuttu näkemään ja muutoksen tarve työajan ja työsuhteen keston osalta olisi mietittävä uudestaan. Yrityssektorilta perusteellisuus ja rakentaminen ovat kasvualoja. Kaikkien toimialojen osalta liikevaihdon odotetaan kasvavan kuluvan vuoden 2016 sekä vuoden 2017 aikana. Talouden tilastollisten tunnuslukujen tarkemman analyysin osalta voidaan todeta, että yritysten liikevaihto on pysynyt lähes entisellään ja talous kestää hyvin markkinatilanteen heikkenemisen vielä jonkin aikaa, mutta henkilöstön määrää on vähennetty, mikä viittaa matalaan kasvuun lähiaikoina. Korjausliike parempaan suuntaan on odotettavissa vuoden 2017 kahdella ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

Joulumyynti ratkaisee huomattavan paljon kaupan alan vuoden tuloksesta. Kumi- ja muoviala investoi Pirkanmaalla hyvin, lisäksi alan liikevaihdon kehitys on ollut tasaisesti nouseva. Uutta teknologiaa sekä erilaista materiaalien yhdistämistä sovelletaan muovialan tuotekehittelyssä nyt aiempaa enemmän. Uusiokäyttö on päivän sana myös muilla tuotantoaloilla. Kierrätysosaamisen kaupallistaminen olisi yksi hyödyllinen sekä taloudellisesti kannattava vientituote. Kemian alan vienti vetää hyvin ja kasvua haetaan uusilta markkinoilta lähinnä Kauko-Idästä ja Etelä-Amerikasta.

Talouden kasvuvauhdin hidastuminen näkyi vuonna 2016 selvemmin epävarmuutena, joka heijastuu työmarkkinoilla irtisanomisten lisääntymisenä sekä työttömyysajan keston kasvuna. Työttömien työnhakijoiden määrä ja työttömyyden rakenteellinen kehitys ovat olleet negatiivisia vuonna 2016 verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan. Työllisyystilanne on heikentynyt kaikilla tarkastelujaksoilla. Irtisanottuja oli vuonna 2016 enemmän kuin edellisvuonna samaan aikaan. Ennen kaikkea rakenteellinen työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat lähivuosina olemaan entistä kovempi haaste. Vuoden 2016 alkupuolella oli ollut keskimäärin 38 090 työtöntä työnhakijaa ja työttömyysaste oli ollut keskimäärin 15,6 %. Vastaava määrä työttömiä työnhakijoita oli ollut viimeksi vuoden 1998 aikana. (Lähde: TEM Alueelliset kehitysnäkymät 2/2016)

Työttömyyden kehitys Pälkäneellä Työ- ja elinkeinotoimiston työllisyyskatsauksen mukaan:

	Syyskuu 2015	Syyskuu 2016
Työttömyysaste, %	12,2	12,6
Työttömät, hlöä	366	376
- alle 25-vuotiaat	34	28
- yli vuoden työttömänä	122	164
Pirkanmaan työttömyysaste, %	14,7	14,8
Koko maan työttömyysaste, %	12,8	12,5

Talousarvion ja talousarvion valmisteluohjeen vertailu

Kunnanhallitus antoi 22.6.2016 § 168 talousarvio- ja suunnitelmakehyksen sekä talousarvion laadintaohjeen hallintokunnille talousarvion valmistelun raamiksi.

	Raami 2017	TA 2017	Erotus
Toimintatulot yhteensä	9 866 328	9 469 894	-396 434
Toimintamenot yhteensä	-47 804 576	-46 808 241	-996 335
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-37 938 248	-37 338 347	-599 901
Poistot	-2 249 991	-2 351 903	-101 912
Rahoitustuotot ja -kulut	20 000	-2 450	-17 550
Var. ja rah. muutokset	449 803	474 821	25 018
Verotulot+valtionosuudet	39 501 438	38 901 893	-599 545
Vuosikate	1 583 190	1 561 096	22 094
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-216 998	-315 986	-98 988

Talousarvion valmisteluohjeen antamisen jälkeen tapahtuneet merkittävät muutokset valtion ohjauksessa vaikuttivat kunnan verotuloarvioon negatiivisesti. Kevään ennusteeseen verrattuna verotulot heikkenivät noin puoli miljoonaa. Tuoreessa verotuloennusteessa on huomioitu budjettiriihessä linjatut verotuksen muutokset ja arviot kilpailukykysovimuksen vaikutuksista kuntien verotuloihin. Veroperustemuutosten johdosta valtionosuuksien lisänä kompensoidaan kunnille 395 miljoonaa euroa. Pälkäneen kunnan osalta verotulot ja valtionosuudet yhteensä ovat vähentyneet raamiin verrattuna lähes 600 000 euroa. Kiky-sopimus vaikuttaa positiivisesti menojen kehitykseen, etenkin sosiaali- ja terveystalouden osalta, mutta myös kunnan henkilöstökustannusten vähenemisellä, mutta tulopuolen tiukentumiseen on jouduttu vastaamaan myös karsimalla menoja kaikilla osastoilla. Aiempien vuosien lavea budjetointi kuitenkin helpotti tätä työtä ja merkittäviä muutoksia ei toiminnassa ole tehty. Joitakin tasapainotustoimenpiteitä on tasapainotusryhmän työn tuloksena jo implikoitu talousarvioon, vaikkakin ryhmän työskentely jatkuu vielä.

Investointiosaan on suunnitelmien tarkentumisen ja uusien suunniteltujen investointien perusteella lisätty talousarviovuodelle investointimenoja 677 000 euroa, vähennetty investointeihin saatavaa tulorahoitusta 353 000 euroa, jolloin vaikutus on 1,029 miljoonan euron lisäys investointien nettomenoihin.

Kunnanhallituksen investointeihin on lisätty 1 023 800 euroa maa- ja vesialueiden hankintaan. Tämä osuus tarkoittaa Roholan alueen maahankintoja. Investointiosassa on myös muutettu Pälkäneen Valokuitu Oy:lle alun perin pääomasijoitukseen tehty varaus. Uusi varaus on kunnan tukiosuus valokuituverkon rakentamiseen. Viestintäviraston avustamien valokuituverkon rakennushankkeiden tukiosuus on 33% koko hankkeen kustannuksista eli Pälkäneen tapauksessa n. 1 milj. euroa ja se on maksettava vuoden 2019 loppuun mennessä. Laajakaistatukilaille esitetään

muutosta, jonka arvioidaan tulevan voimaan vuonna 2017. Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan tukiosuus voi kasvaa.

Vapaa-aikalautakunta esittää toimintapuistolle varausta vuosille 2017 – 2018 yhteensä 75 000 euroa. Toimintapuistolle osoitetaan rahaa testamenttivaroista.

Teknisen lautakunnan osalta on muutettu Onkkaalan liikuntakeskuksen eli ns. Kostia-areenan työnimellä kulkevan rakentamishankkeen kustannusten toteutumista vuosina 2017 ja 2018. Rakentamisen on tarkoitus alkaa keväällä 2017 ja valmistua kesällä 2018. Avustusosuuden jakautuminen on arvioitu samassa suhteessa kustannusten jakautumisen kanssa. Ruokahuollon kaluste- ja laitehankintoihin on lisätty 45 000 euroa ja peruskorjaushankkeisiin 170 000 euroa. Myös kaavateiden rakentamiseen on osoitettu 185 000 euroa lisää. Lisäksi uusina kohteina on lisätty puistoihin ja muihin yleisiin alueisiin 40 000 euron investointivaraus, Pälkäneen torin rakentamiseen 80 000 euroa ja Koemetsän alueen rakennusten purkukustannuksiin 40 000.

Vesihuoltolaitoksen osalta on lisätty mm. Aitoon vanhan puhdistamon purku (150 000 €), sekä pieniä hankkeita (80 000€). Lisäksi Roholan alueen kunnallistekniikan rakentamisen ja siirtolinjan suunnittelun investointimenot vuodelta 2016 on siirretty talousarviovuodelle ja hinta-arviota on tarkastettu (yhteensä 1,25 milj. kolmelle vuodelle).

Käyttötalous- ja tulossuunnitelmaosa

Talousarvion laadintasäädösten mukaan talousarvio sisältää sekä ulkoiset että sisäiset menot ja tulot. Vuoden 2017 tehtäväalueiden määrärahat yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia, taloussuunnitelmavuosien 2018 ja 2019 osalta määrärahat ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Suunnitelmavuosien talouskehityksen arvioinnissa on huomioitu tasapainottamisohjelman tasonlaskut.

TULOSLASKELMA

	TP 2015	TA 2016	ETP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot	8 890 507	9 866 328	9 239 433	9 469 894	9 753 634	10 071 128
Myyntituotot	2 294 996	2 258 931	2 112 407	2 415 805	2 584 724	2 762 047
Maksutuotot	626 217	667 610	667 215	653 200	664 734	678 029
Tuet ja avustukset	674 850	917 894	754 780	579 000	567 380	575 520
Muut tuotot	1 342 937	1 683 921	1 353 074	1 494 037	1 523 918	1 554 396
Sisäiset tuotot	3 951 507	4 337 972	4 351 956	4 327 852	4 412 879	4 501 136
Toimintakulut	-45 368 284	-47 826 974	-47 257 504	-46 808 241	-47 465 580	-48 188 050
Henkilöstökulut	-11 208 277	-11 936 533	-11 721 126	-11 182 218	-11 201 593	-11 206 355
Palkat ja palkkiot	-8 209 056	-8 992 579	-8 584 671	-8 189 970	-8 204 160	-8 207 648
Henkilöstösivukulut	-2 999 221	-2 943 954	-3 136 454	-2 992 248	-2 997 432	-2 998 706
Eläkekulut	-2 574 231	-2 330 878	-2 692 018	-2 568 245	-2 572 695	-2 573 789
Muut henkilösivukulut	-424 990	-613 076	-444 436	-424 002	-424 737	-424 917
Palvelujen ostot	-26 740 860	-27 840 279	-27 653 166	-27 884 718	-28 443 036	-29 038 349
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 134 336	-2 371 312	-2 158 494	-2 286 464	-2 301 480	-2 324 496
Avustukset	-994 560	-996 115	-948 207	-711 239	-722 546	-729 772
Muut kulut	-338 743	-344 763	-378 370	-415 750	-382 759	-386 874
Sisäiset kulut	-3 951 508	-4 337 972	-4 398 141	-4 327 852	-4 414 166	-4 502 205
Toimintakate	-36 477 776	-37 960 646	-38 018 071	-37 338 347	-37 711 946	-38 116 922
Verotulot	22 273 887	22 244 000	22 649 831	22 439 000	22 483 000	23 050 000
Kunnallisverotulot	18 890 942	19 071 000	19 373 562	19 076 000	19 066 000	19 572 000
Kiinteistövero	2 182 335	2 202 000	2 164 876	2 168 000	2 168 000	2 168 000
Osuus yhteisöverotuotoista	1 200 610	971 000	1 111 393	1 195 000	1 249 000	1 310 000
Valtionosuudet	16 207 389	17 022 306	16 952 575	16 462 893	16 545 207	16 627 934
Rahoitustuotot ja rahoituskulu	49 213	-24 000	44 443	-2 450	-2 499	-2 549
Korkotuotot	12 101	20 000	11 785	25 000	25 500	26 010
Muut rahoitustuotot	94 301	60 000	90 500	83 000	84 660	86 353
Korkokulut	-54 354	-100 000	-55 043	-100 000	-102 000	-104 040
Muut rahoituskulut	-2 836	-4 000	-2 800	-10 450	-10 659	-10 872
Vuosikate	2 052 713	1 281 660	1 628 777	1 561 096	1 313 763	1 558 463
Poistot pysyvästä vastaavista	-2 157 869	-1 841 174	-2 398 000	-2 351 903	-2 398 941	-2 446 920
Satunnaiset tuotot ja kulut						
Tilikauden tulos	-105 156	-559 514	-769 223	-790 807	-1 085 178	-888 457
Poistoeron lis (-) / väh (+)	386 728	255 888	452 848	474 821	474 821	474 821
Varausten lis (-) / väh (+)						
Rahastojen lis (-) / väh (+)						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	281 572	-303 626	-316 375	-315 986	-610 357	-413 636

Talousarvio 2017
TOIMINTATUOTOT

Toimintatuottojen odotetaan laskevan 4% edellisen vuoden talousarvioon verrattuna. Lasku toimintatuottojen osalta näkyy koko organisaatiossa, ainoastaan vesihuoltolaitoksen odotetaan lisäävän tulojaan hinnantarkastuksen takia. Tuet ja avustukset kasvavat erityisesti työllistämistoiminnan lisääntymisestä ja siitä johtuvasta palkkatukitulojen lisäyksestä.

TOIMINTAMENOT

Toimintamenojen odotetaan vähenevän noin 2 prosenttia suhteessa edellisen vuoden talousarvioon. Vuoden 2017 budjetti on miljoona euroa pienempi edelliseen verrattuna. Kiristys ei kuitenkaan näy huomattavasti kunnan toiminnassa, sillä vuoden 2016 ennakkotilin päätöksen perusteella toimintakulut jäävät huomattavasti budjetoidusta.

Henkilöstömenot

Henkilöstömenojen arvioidaan laskevan Kiky-sopimuksen myötä. Henkilöstömenoissa näkyy 30 % lomarahan leikkaus sekä työnantajamaksujen alentaminen.

Palveluiden ostot

Palveluiden ostot kasvavat hieman talousarviovuonna. Palveluiden ostojen odotetaan kasvavan hieman kaikissa hallintokunnissa paitsi rakennusvalvonnassa ja teknisillä palveluilla. Suurimpia yksittäisiä tekijöitä ovat taloushallinnon palveluiden ulkoistaminen ja erilaiset tietoteknisten järjestelmien uusimiseen liittyvät menot.

Avustukset

Avustukset vähenevät huomattavasti, mutta tässä erässä näkyy erityisesti perustoimeentulotuen siirto kunnilta Kelalle. Siirto näkyy kunnan avustuksissa sekä tulo- että menopuolella. Muuten kunnan avustukset pysyvät samalla tasolla kuin aiempina vuosina.

TOIMINTAKATE

Toimintakate eli nettomenot laskevat n. 600 000 euroa (-1,6 %) edellisen vuoden talousarvioon nähden.

VEROTULOT

Talousarviovuoden ja suunnitelmakauden verotuotot on arvioitu seuraavilla veroprosenteilla:

	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
TULOVERO- PROSENTTI	21,00	21,00	21,00	21,00
KIINTEISTÖ- VERO- PROSENTIT				
yleinen	1,00	1,00	1,00	1,00
vakituiset asunnot	0,45	0,45	0,45	0,45
muut asuinrakennukset	1,05	1,05	1,05	1,05
<i>efektiivinen tuloveroprosentti</i>	<i>14,30 %</i>	<i>13,81 %</i>	<i>13,84 %</i>	<i>13,86 %</i>

Efektiivinen veroprosentti tarkoittaa kunnan todellisuudessa saamaa osuutta kunnan asukkaiden ansiotuloista kaikkien eri verovähennysten jälkeen. Kyseessä on keskimääräinen laskelma, joka ei sellaisenaan vastaa yksittäisen kuntalaisen verotusta.

Kuntien vuoden 2016 keskimääräinen tuloveroaste oli 19,87, yleinen kiinteistövero 1,00 %, vakituisen asuinrakennuksen veroaste 0,47 % ja muun kuin vakituisen asuinrakennuksen veroaste oli keskimäärin 1,11 %.

Kunnallisvero

Tilinpäätöksessä ja talousarviossa kunnallisverotuloina käsitellään maksuperusteisesti kunnalle kunakin vuonna tilitetyt verot. Maksuunpantu verotulo on taas kunakin verovuonna kuntalaisille maksettavaksi määrätty vero, jonka kertyminen kunnalle ajoittuu useammalle vuodelle.

Kiinteistövero ja osuus yhteisöverotuloista

Kiinteistöverotulojen odotetaan pysyvän vuoden 2016 tasolla, mutta yhteisöverotulo-osuuden odotetaan kasvavan noin kaksi prosenttia vuoden 2016 toteutumaan verrattuna.

VALTIONOSUUDET

Peruspalvelujen valtionosuus

Peruspalvelujen valtionosuus sisältää sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen sekä kirjastojen yleisen kulttuuritoimen ja taiteen perusopetuksen rahoituksen. Yhden putken mallin mukainen valtionosuus päätetään ja maksetaan yhtenä kokonaisuutena. Kunnan laskennallisesta valtionosuuden perusteesta vähennetään yksi mallille yhteinen kunnan omarahoitusosuus, joka laskutetaan valtakunnallisen kustannustenjakoa kuvaavan valtionosuusprosentin perusteella. Vuonna 2017 kuntien omarahoitusosuus on ennakkotietojen mukaan 3880 euroa/asukas (kasvu ed. vuoden päätöksiin 228 euroa). Lisäksi kunnille maksetaan muita valtionosuuseriä, joita ovat yleinen valtionosuus, valtionosuuteen tehtävät lisäykset ja vähennykset, järjestelmämuutoksen tasaus sekä kuntien välillä toteutettava verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus.

Talousarviovuoden valtionosuuksissa on huomioitu perustoimeentulotuen siirto Kelaan (n. -212 000 €), ammatillisen koulutuksen reformi (n. 232 000 €), kilpailukyky sopimuksen vaikutus (-65,24 €/as.) sekä veromenetysten kompensaatit.

Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet

Ylläpitäjäjärjestelmässä ovat toisen asteen oppilaitosten (Pälkäneellä lukio), vapaa-aika ja kulttuuritoimen, sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuudet.

Kotikuntakorvaukset

Jokainen kunta saa koko alueensa perusopetusikäisestä ikäluokastaan valtionosuuden peruspalvelujen valtionosuuden kautta. Perusopetuksen kotikuntakorvausjärjestelmän perusteella kunnalle maksetaan kunnan perusopetuksessa olevista muiden kuntien oppilaista ja kunta vastaavasti maksaa muiden kuntien tai yksityisten oppilaitosten palkaneläisille järjestämästä perusopetuksesta. Myös kunnan Anna Tapion koulua käyvät oppilaat sisältyvät kotikuntakorvausjärjestelmään. Kotikuntakorvaukset sisältyvät pääsääntöisesti

valtionosuuspäätökseen ja ne otetaan automaattisesti huomioon valtionosuustilityksissä. Kotikuntakorvaukset käsitellään koulutus- ja kirjastopalveluiden tehtäväalueen tuloina ja menoina.

RAHOITUSTUOTOT JA –KULUT

Rahoitustuotoissa on huomioitu seuraavat erät:

Korkotuotot	25 000
Muut rahoitustuotot	83 000
Korkokulut	-100 000
Muut rahoituskulut	-10 450
Rahoitustuotot ja –kulut yhteensä	-2 450 euroa

Korkotasoa on pysynyt alhaisella tasolla. Kolmen kuukauden Euribor-koron noteeraus on 14.11.2016 ollut –0,31 %. Korkojen alhaisuus on huomioitu korkotuottojen ja kulujen arvioissa, mutta sisältävät tarvittavan varauksen talousarvion mukaiseen pitkäaikaisen lainanottoon sekä pienen varauman mahdolliseen korkojen nousuun.

VUOSIKATE

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulosa, joka ilmoittaa tulorahoituksen riittävyden pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvien poistojen kattamiseen. Vuosikatteella tulisi keskimäärin kattaa vähintään suunnitelman mukaisten poistojen määrä, jotta uusintainvestointien omarahoitus voidaan turvata.

Talousarvion vuosikate 1,56 milj. euroa ei riitä kattamaan -2,35 milj. euron suuruisia poistoja.

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

Vuoden 2011 yleisohjeen mukainen poistosuunnitelma otettiin käyttöön valtuuston päätöksellä 8.2.2016 § 6. Uutta kireämpää poistosuunnitelmaa sovellettiin jo vuoden 2015 tilinpäätökseen. Poistosuunnitelma nopeuttaa poistoajoja, jolloin suunnitelman mukaisten poistojen summa kasvaa.

POISTOERON MUUTOS

Poistoeroa puretaan aiemmin tehdyillä investointivaroilla katettujen investointien suunnitelman mukaisten poistojen suhteessa. Poistosuunnitelman muutos vaikuttaa poistoeron muutokseen ja kasvattaa poistoeron vähennystä, jolla on tulosta parantava vaikutus.

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ

Vuoden 2017 talousarvio on -315 986 euroa alijäämäinen. Alijäämä muodostuu vesihuoltolaitoksen alijäämästä, joka on -385 462 euroa.

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2015	ETP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	V. 2017-2019 yht.
Toiminnan ja investointien rahavirta						
Toiminnan rahavirta	2 007 654	1 528 777	1 361 096	1 113 763	1 358 463	3 833 322
Vuosikate (+/-)	2 052 713	1 628 777	1 561 096	1 313 763	1 558 463	4 433 322
Satunnaiset erät (+/-)	0		0	0		
Tulorahoituksen korjaukset (+/-)	-45 059	-100 000	-200 000	-200 000	-200 000	
Investointien rahavirta	-3 078 377	-2 450 000	-6 143 300	-4 267 500	-2 105 000	-12 515 800
Käyttöomaisuusinvestoinnit (-)	-3 169 778	-2 450 000	-6 740 800	-4 920 000	-2 205 000	-13 865 800
Rahoitusosuudet investointimeneihin (+)	0		497 500	552 500		
Käyttöomaisuuden myyntitulo	91 401		100 000	100 000	100 000	300 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 070 723	-921 223	-4 782 204	-3 153 737	-746 537	-9 927 887
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	42 958	88 230	88 230	12 000	12 000	231 418
Antolainasaamisten lisäykset (-)	-4 000					
Antolainasaamisten vähennykset (+)	46 958	88 230	88 230	12 000	12 000	
Lainakannan muutokset	-712 334	-562 334	3 237 666	3 037 666	1 222 666	7 497 997
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)		0	4 000 000	4 000 000	2 300 000	10 300 000
Liittymismaksuvelat, lisäys (+)		150 000	150 000	150 000	150 000	450 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-712 334	-712 334	-912 334	-1 112 334	-1 227 334	-3 252 003
Lyhytaikaisten lainojen muutos (+/-)	0		0			
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 098 131	0	0	0	0	
Rahoituksen rahavirta	428 755	-474 104	3 325 896	3 049 666	1 234 666	6 687 388
Vaikutus maksuvalmiuteen	-641 969	-1 395 327	-1 456 308	-104 071	488 129	-3 103 524
Rahavarat 31.12.	1 974 944	579 617	518 636	414 564	902 693	
Rahavarat 1.1.	2 616 913	1 974 944	579 617	518 636	414 564	
Rahavarojen muutos	-641 969	-1 395 327	-60 981	-104 071	488 129	

Kunnan investointitaso on taloussuunnitelmavuosina erittäin korkea. Suurimmat suunnitellut hankkeet ovat liikuntakeskus, Roholan alueen rakentaminen ja Roholan päiväkotit. Vuosikate kattaa vain noin neljänneksen investoinneista, kun se kuluvan vuoden tilinpäätösennusteen mukaan kattaa noin puolet.

Kunnan pitkäaikaiset lainat

Velka 31.12.	TP 2015	ETP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Lainakanta (korolliset pitkäaikaiset lainat), euroa	5 146 000	4 433 666	7 521 332	10 408 997	11 481 663
Lainat / asukas	772	667	1 149	1 600	1 775
Lainakannan muutos / asukas	6	-104	482	451	175
asukasluku	6 669	6 644	6 547	6 507	6 469

Henkilöstösuunnitelma
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2017-2019

Vakainainen henkilöstö

Pitkäkestoiset määräaikaiset (ma), ei sijaiset tai työllistetyt

	Henkilöstömäärä		Muutokset +/- kpl		
	1.1.2016	31.12.2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
KUNNANHALLITUS					
Kunnanjohtaja	1	1			
HALLINTO-OSASTO					
Hallintojohtaja	1	1			

YLEISHALLINNON TEHTÄVÄALUE

Talousjohtaja	1	1			
Aluearkkitehti, nimike muuttuu kaavoitus suunnittelijaksi	1	1	-1		
Tietohallintopäällikkö	1	1			
Hallintosihtööri	1	1			
Kirjanpitäjä	2	2	-2		
Johdon sihteeri	1	1			
Taloussihteeri	0	0	1		
Palvelusihteeri (kaikki vakanssit)	4	3	-1		
ICT-tukihenkilö			1		
Työllisyyskoordinaattori		1			
YLEISHALLINNON TEHTÄVÄALUE YHTEENSÄ	12,0	11,0	-2,0	0,0	0,0
Muu määräaikainen henkilöstö	2	2	-2,0		
KAIKKI YHTEENSÄ	14,0	13,0	-4,0	0	0

KEHITTÄMIS- JA ELINKEINOPALVELUJEN TEHTÄVÄALUE

Kehittämispäällikkö	1	1			
Elinkeinoasiamies	1	1			
Kulttuurituottaja	0,4	0,4			
KEHITTÄMIS- JA ELINKEINOPALVELUT YHTEENSÄ	2,4	2,4	0	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö					
KAIKKI YHTEENSÄ	2,4	2,4	0	0	0
KUNNANHALLITUS YHT	14,4	13	-2,0	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö	2	2	-2	0	0
KAIKKI YHTEENSÄ	16,4	15,4	-4	0	0

SIVISTYSOSASTO

SIVISTYSLAUTAKUNTA

KESKITETYT OSASTOPALVELUT

Sivistystoimenjohtaja	1	1			
Palvelusihteeri	2	2			
Varhaiskasvatuksen päällikkö	1	1			
Koulukuraattori	1	1			
Koulupsykologi	1	1			

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen aluejohtaja	2	2			
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	1			
Päiväkodin opettaja	12	12			
Päivähoitaja	28	28			
Avustaja	1	1			
Kerho-ohjaaja + koulunkäyntiav. osuus	2	2			
Perhepäivähoitaja (ryhmäpäiväkodeissa)	7	5			
Perhepäivähoitaja (kotonaan toimiva)	4	4			
Perhepäivähoitaja (ryhmässätoimiva), ma.	5	4			

PERUSKOULUPALVELUT

Perusopetuksen rehtori	1	1			
Apulaisrehtori, perusopetuksen pt. tuntiopettaja	1	1			
Luokanopettaja, rehtori	4	4			
Perusopetuksen ja lukion lehtori	4	4			
Perusopetuksen tuntiopettaja määräaik.	2	2			
Perusopetuksen ja lukion päätoiminen tuntiopettaja	4	4			
Perusopetuksen lehtori	3	3			
Perusopetuksen päätoiminen tuntiopettaja	2	2			
Luokanopettaja	18	18			
Luokanopettaja määräaik.	4	4			
Erytysluokanopettaja	5	5			
Erytisopettaja määräaik.	1	1			
Erytisopettaja	3	3			
Koulunkäyntiavustaja	15	15			
Koulunkäyntiavustaja, määräaikaiset oppilaanohjauksen lehtori	12	12	-7		
oppilaanohjauksen lehtori	1	1			

LUKIOPALVELUT

Rehtori	1	1			
Lehtori	1	1			
Lukion ja perusopetuksen lehtori	7	7			
KIRJASTO					
Kirjastotoimen johtaja	1	1			
Kirjastonhoitaja	1	1			
Kirjastovirkailija	2	2			
Lainausasemanhoitaja	0,15	0,15			
SIVISTYSLAUTAKUNTA YHT	162,15	158,15	-7	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö					
KAIKKI YHTEENSÄ	162,15	158,15	-7	0	0

VAPAA-AIKA LAUTAKUNTA

VAPAA-AIKAPALVELUT					
Liikunta- ja vapaa-aikasihteeri	1	1			
Liikunta-alueiden hoitaja	1,5	1,5			
Nuorisotyöntekijä	1	1			
Kulttuurintuottaja	0,6	0,6			
VAPAA-AIKALAUTAKUNTA YHT.	4,1	4,1	0	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö	2	2			
KAIKKI YHTEENSÄ	6,1	6,1	0	0	0

TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEKNISET PALVELUT					
Tekninen johtaja	1	1			
Palvelusihteeri	1	1			
Kaavasuunnittelija			1		
Rakennusmestari	1	1			
Kiinteistönhoitaja	3,5	3,5			
Kiinteistönhoitaja, määräaikainen	0,75	0,75	-0,75		
Huolto- ja korjausmies, työnjohtaja	0	0			
Huolto- ja korjausmies	3	3			
Kirvesmies	1	1			
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ	11,25	11,25	0,25	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö					
KAIKKI YHTEENSÄ	11,25	11,25	0,25	0	0

RUOKAHUOLTO- JA SIIVOUSPALVELUT

Ruokahuolto- ja siivospäällikkö	1	1			
Ruokapalveluesimies	2	2			
Keittäjä	13	13	-1		
Keittiöapulainen	0	0			
Ravitsemustyöntekijä	5	5	-2		
Kouluemäntä	3	3			
Ravitsemus- ja siivoustyöntekijä, kiertävä	1	1			
Siivoaja (sis. 1 siivoustyönohjaaja)	10	10	3		
Pesulatyöntekijä	2	2			
RUOKAHUOLTO- JA SIIV. YHTEENSÄ	37	37	0	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö	0	0	1	1	1
KAIKKI YHTEENSÄ	37	37	1	1	1

VESIHUOLTOLAITOS

Käyttöpäällikkö	1	1			
Vesihuoltolaitoksen hoitaja	3	3	0,5	0,5	
VESIHUOLTOLAITOS YHTEENSÄ	4	4	0,5	0,5	0
Muu määräaikainen henkilöstö					
KAIKKI YHTEENSÄ	4	4	0,5	0,5	0
TEKNINEN LAUTAKUNTA YHT.	52,75	52,25	0,75	0,5	0
Muu määräaikainen henkilöstö	0	0	1	1	1
KAIKKI YHTEENSÄ	52,75	52,25	1,75	1,5	1

RAKENNUSLAUTAKUNTA					
Rakennustarkastaja	1	1			
II rakennustarkastaja	1	1			
RAKENNUSLAUTAKUNTA YHT.	2	2	0	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö					
KAIKKI YHTEENSÄ	2	2	0	0	0
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
Ympäristönsuojelusihteeri	1	1			
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHT.	1	1	0	0	0
Muu määräaikainen henkilöstö					
KAIKKI YHTEENSÄ	1	1	0	0	0
KUNTA YHTEENSÄ	236,40	230,90	-8,3	0,5	0,0
Muu määräaikainen henkilöstö	4	4	-1,0	1,0	1,0
KAIKKI YHTEENSÄ	240,4	234,9	-9,3	1,5	1,0

Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutus kunnan talouteen

Sote- ja maakuntauudistus on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2019 lähtien. Muutokseen liittyviä lakeja ei kuitenkaan ole vielä hyväksytty eikä niitä ehditä hyväksyä vuoden 2016 aikana. Lakia valmistelevien tietojen perusteella ei voida tehdä päätöksiä, vaan on tukeuduttava olemassa olevaan lainsäädäntöön. Siksi Kuntaliitto suosittelee nykyisten ohjeiden perusteella, että kunnat ja kuntayhtymät laativat vuoden 2019 taloussuunnitelmansa siten, että sen luvuissa ei huomioida mahdollista tulevaa uudistusta. Kuntia koskeva uusi lainsäädäntö tai lainsäädäntömuutokset eli arvio tulevaisuudesta ovat kuitenkin tärkeitä taloussuunnitelman sanallisissa yleisperusteluissa esiintuvia seikkoja. Yleisiä perusteita tarkastellaan kansantalouden, kuntatalouden sekä alueellisen ja oman kunnan kehityksen. Näin ollen Kuntaliitto suosittelee, että kunnat tekevät vaihtoehtolaskelmia kunnan omaan käyttöön johtamisen apuvälineeksi.

Laskelma sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksista kunnan talouteen on esitelty valtuustoseminaarissa Hämeenlinnassa 7.10.2016. Ohessa talousarvion luvuilla päivitetty laskelma sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksista kunnan talouteen.

	Pätkä			kertoimet 2012...2015 eur/as			
	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TASU 2017	TASU 2018	TASU 2019	TE 2020
Asukasluku	6 722	6 676	6 595	6 547	6 507	6 469	6 431
Verotettava tulo	91 288	89 957	91 576	91 943	92 862	94 348	95 290
Muutos-%		-1,46 %	1,80 %	0,40 %	1,00 %	1,60 %	1,00 %
Veroprosentti	20,50	21,00	21,00	21,00	21,00	8,70	8,70
Toimintakate	-35 765	-36 478	-37 961	-37 338	-37 712	-14 829	-15 015
Muutos		1,99 %	4,07 %	-1,64 %	1,00 %	-60,68 %	1,25 %
Sopeutus			0	0	0	0	0
Verotulot	21 636	22 274	22 571	22 410	22 439	11 600	11 898
Valtionosuudet	16 413	16 207	17 022	16 463	16 692	5 669	5 528
Rahoitustuotot ja -kulut	92	50	47	-13	-49	-51	-46
Vuosikate	2 376	2 053	1 679	1 522	1 370	2 389	2 364
Poistot	1 305	2 158	2 352	2 262	2 594	2 670	2 578
Satunnaiset tulot ja menot			0	0	0		
Ylijäämä/alijäämä	327	282	-195	-290	-774	170	236
Kumulatiivinen ylij/alij.	10 159	10 441	10 246	9 956	9 183	9 352	9 589
Kumulatiivinen ylij/alij./as	1 511	1 564	1 554	1 521	1 411	1 446	1 491

Sote- ja maakuntaudistuksen rahoitus

Koko kuntatalouden tasolla kuntien tuloja on tarkoitus alentaa saman verran kuin kunnilta siirtyy tehtäviä. Kunnallisveron ja yhteisöveron tuottoa alennetaan. Kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan tämän hetken arvion mukaan 12,3 prosenttiyksiköllä. Vastaavasti valtion verotusta kiristetään, koska valtio rahoittaa maakuntien tehtävät.

Valtionosuustehtävien muuttumisen vuoksi ja uudistuksessa syntyvien kuntakohtaisten muutosten kohtuullistamiseksi kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä uudistetaan. Uuden järjestelmän tehtävä on turvata kunnille riittävä rahoitus jäljelle jääviin tehtäviin sekä ensivaiheessa tasata uudistuksesta johtuvia suuria vaikutuksia. Kaiken kaikkiaan muutos valtionosuusjärjestelmässä on niin suuri, että se on tehtävä monessa osassa.

Oheisessa taulukossa on avattu rahoituksen muutosta Pälkäneen näkökulmasta.

Pälkäne	
Siirtyvät menot	ME
Kunnalta poistuva sote-nettokustannus	23,68
Siirtyvät menot	23,7

Pälkäne	
Siirtyvät tulot	ME
Kunnalta poistuvat sote-valtionosuudet	11,34
Tuloveron alenema (12,30)	11,04
Yhteisöveron alenema	0,38
Siirtyvät tulot	22,76

Pälkäne	
	ME
Siirtyvät menot - siirtyvät tulot	0,92
Verotuskustannusten alenema	0,08
Nykyisen VOS:n muutosten vaikutus verotulon tasaukseen.	-2,16
Automaattimuutos	-1,16

Muutosrajoitin (60/60)	0,71
-------------------------------	-------------

Automaattimuutos x 0,60 - kunta/valtio -neutraalius **17 584**

Ensimmäisen rajauksen jälkeinen muutos	-0,45
---	--------------

Nykyisen järjestelmän valtionosuus	17,95
Uusi valtionosuus	4,49
Erotus	13,46

(poistettu siirtymätasaus 2015 järjestelmästä)
(vuonna 2019 muuttuvan järjestelmän valtionosuus)

Kunnalta poistuvat sote-valtionosuudet	11,34
Nykyisen VOS:n muutosten vaikutus verotulon tasaukseen.	-2,16
Vaikutus	13,50

Sote-uudistuksen aiheuttama vos-muutos kunnalle

Valtionosuusjärjestelmän uudistuksen vaikutus	0,04
--	-------------

Kokonaisvaikutus	
	ME
Ensimmäisen rajauksen jälkeinen muutos	-0,45
Valtionosuusjärjestelmän uudistuksen vaikutus	0,04
Kunnalle jäävä, rajoittamaton rahoitusmuutos	-0,40

Lopullinen rajaus Max -100 ... +100 e/asukas

Asukasluku	6 722
Rajaamaton muutos eur/as	-60

Sisäiset erät

Hallintokunnille tuotetut keskitetyt palvelut laskutetaan tehtäväalueilta sisäisinä erinä. Palveluiden laskutusperusteet ovat seuraavat.

Palvelu	Laskutusperuste
Posti ja kopiointi	Tehtäväalueiden ulkoisten menojen suhteessa
Toimistotarvikkeet (keskitetyt hankinnat)	Tehtäväalueiden ulkoisten menojen suhteessa
ATK-palvelut	Tehtäväalueiden ulkoisten menojen suhteessa
Dataliikenne	Suoraan kohdistettavat menot käsitellään ulkoisissa menoissa, dataverkon muut kustannukset jaetaan sisäisesti tehtäväalueiden ulkoisten menojen suhteessa
Keskitetyt hallintopalvelut - kunnan johtotehtävät - asiahallinta - talouspalvelut - henkilöstöpalvelut - työterveyshuolto	Tehtäväalueiden ulkoisten menojen suhteessa
Asiakas- ja toimistopalvelut	Yhteiset palvelut jaetaan ulkoisten menojen suhteessa tehtäväalueille Kohdistetut palvelut laskutetaan työaika-arvion mukaan
Ruokahuolto-, siivous- ja pesulapalvelut	Käytön mukaan
Kiinteistöjen tilavuokrat	Kiinteistön hoitomenot laskutetaan neliöperusteisesti
Kiinteistöjen pääomavuokrat	Kiinteistön poistot sekä 4 % korko tasearvosta laskutetaan neliöperusteisesti
Vesi- ja jätevesi	Käytön mukaan
Tekojäärata, sisäinen käyttö (koulut)	Käytön mukaan

Suoritteiden kustannuksia laskettaessa tulee tehtäväalueella yhdelle kustannuspaikalle keskitetysti kirjattavat sisäiset erät jakaa tehtäväalueen sisällä aiheuttamisperiaatteen mukaisesti tehtäväalueen eri kustannuspaikoille. Eri vuosien suorittekustannusten vertailtavuuden parantamiseksi tulee käyttää samoja jakoperusteita, mikäli toiminnallisista muutoksista ei muuta johdu. Myös poistot tulee kohdistaa aiheuttamisperiaatteen mukaisesti suoritteiden kustannuksiin.

KÄYTTÖTALOUS TEHTÄVÄALUEITTAIN JA TOIMINNAN TAVOITTEET

Käyttötalous ja toiminnan tavoitteet esitetään **tehtäväalueittain**. Vuodesta 2013 alkaen kaikilla tehtäväalueilla taloussuunnitelmassa on siirrytty nettobudjetointiin. Valtuustoon nähden sitova taso on **tuottojen ja kulujen erotus, eli netto**. Tuottojen ja kulujen erotuksesta käytetty nimitys on **toimintakate**. Tiliryhmittäin esitetyt arviot ovat viitteellisiä. Käyttötalousoosassa valtuusto asettaa tehtäväaluekohtaiset tavoitteet hallintokuntien valmistelun pohjalta sekä osoittaa tavoitteiden toteuttamiseksi nettomääräiset määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Tehtäväalueella erikseen **sitovaksi merkittä määrärahaa** ei voi käyttää muuhun kuin valtuuston hyväksymään tarkoitukseen.

TOIMIELIN: Tarkastuslautakunta
TEHTÄVÄALUE: 1100 Tarkastustoimi

Selostus tehtäväalueesta:

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunta valvoo valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista. Määrärahat sisältävät tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajayhteisön menot.

Tavoitteet / talousarvio 2017

Tavoite 1	Mittari	Tavoitetaso Osavuosisiraportointiin liittyvä arviointi Tilinpäätökseen liittyvä arviointi
	Toteutuminen	

1100 TARKASTUSTOIMI

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot					
Maksutulot					
Tuet ja avustukset					
Muut tulot					
Sisäiset erät					
Toimintatulot yhteensä					
TOIMINTAMENOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Henkilöstömenot	4 040	3 801	4 143	4 226	4 310
Palvelujen ostot	9 698	10 860	10 860	10 914	10 969
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	150	100	100	102	104
Avustukset		0	0	0	0
Muut menot		0	0	0	0
Sisäiset erät	26	0	78	79	81
Toimintamenot yhteensä	13 914	14 761	15 181	15 321	15 464
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-13 914	-14 761	-15 181	-15 321	-15 464

TOIMIELIN:	Kunnanhallitus
TEHTÄVÄALUE:	1150 Yleishallinto
TILIVELVOLLINEN:	Hallintojohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Tehtäväalue on hallinto-osaston alainen tehtäväalue, joka sisältää seuraavat tehtävät: vaalit, luottamushenkilöjohto, keskushallinto, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, yhdyskuntasuunnittelu ja muu yleishallinto. Muu yleishallinto käsittää tietohallinnon, joukkoliikenteen, oikeusturvapalvelut, yleisavustukset, työllisyyden hoidon, jäsenmaksut sekä maaseutupalvelut.

Yleishallinnon tehtäväalueen tehtävänä on hallinto-osaston tukena tuottaa kunnanjohtajan sekä osastojen tueksi kuntakonsernin hallinto-, henkilöstö-, hankinta- sekä tietojohdamisen palvelut sekä asiakas- ja toimistopalvelut. Edelleen keskeinen tehtävä on toimia luottamushenkilöiden sekä toimielinten päätöksenteon valmistelun ja täytäntöönpanon koordinointi.

Kylätoiminta-avustukset kaksinkertaistetaan vuonna 2017 vuoteen 2016 verrattuna.

Talousarvio 2017

Tavoitteet

Tehtävä: Keskushallinto

Tavoite 1	Kunnan hallintosääntö uudistetaan ja valmistellaan vuoden 2017 kuntalakiuudistuksia sekä mahdollisia organisaation uudistuksia silmällä pitäen.	
	Mittari Uusi hallintosääntö hyväksytään.	Tavoitetaso Uusi hallintosääntö on hyväksytty.
Toteutuminen		

Tavoite 2	Kunnan omistajaohjaukselle luodaan selkeät seurantamekanismit ja käytännöt.	
	Mittari Kunnassa asetetaan kriteerit, joilla arvioidaan omistuksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta	Tavoitetaso Kriteerit, joilla arvioidaan omistuksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta, on asetettu, niitä seurataan ja niiden avulla ohjataan toimintaa.
Toteutuminen		

Tehtävä: Talouspalvelut

Tavoite 3	Uudet talouspalveluiden järjestelmät otetaan käyttöön täydellä teholla ja henkilökuntaa koulutetaan järjestelmien käyttöön sekä talousosaamisen ja julkisten hankintojen osalta.	
	Mittari Uudet talouspalveluiden järjestelmät otetaan käyttöön täydellä teholla.	Tavoitetaso Uudet talouspalveluiden järjestelmät on otettu käyttöön täydellä teholla.
Toteutuminen		

Tehtävä: Henkilöstöpalvelut

Tavoite 4	Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen sekä henkilöstöohjeiden ja sääntöjen kokoaminen yhteen henkilöstönkäsikirjaan.	
	Mittari Uusi henkilöstönkäsikirja hyväksytään ja otetaan käyttöön.	Tavoitetaso Uusi henkilöstönkäsikirja on hyväksytty ja otettu käyttöön.
Toteutuminen		

Tavoite 5	Toteutetaan esimiestenkehitys hanke, jossa esimieskoulutus ja -tuki organisoidaan kunnassa uudestaan. Lisäksi panostetaan esimiesten talousosaamisen kehittämiseen.	
	Mittari Esimiestenkehitys hanke toteutetaan ja esimiesten talousosaamista kehitetään.	Tavoitetaso Esimiestenkehitys hanke on toteutettu ja esimiesten talousosaamista on kehitetty esimerkiksi koulutuksilla.
Toteutuminen		

Tavoite 6	Henkilöstön tehtävän vaativuuden arvioinnin järjestelmän (TVA) käyttöönottoa koskeva kehittämishanke käynnistetään. Hankkeen tavoitteena on, että jokaisella kunnan soveltaman työ- ja virkaehtosopimuksen alaisella työntekijällä on em. sopimuksen mukainen vakanssikohtainen TVA, joka on myös palkan määräytymisen pohjana. Hankkeen päämääränä on erityisesti työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen ja palkan määräytymisen yhteisten periaatteiden muodostaminen. Tämä tavoite on kaksivuotinen ja sen on määrä toteutua 31.12.2017 mennessä.	
	Mittari - Työnantajan TVA-järjestelmän periaatteet määritetään. - Työntekijäkohtaiset TVA-neuvottelut käynnistetään em. periaatteiden pohjalta.	Tavoitetaso - Työnantajan TVA-järjestelmän periaatteet on määritetty. - Työntekijäkohtaiset TVA-neuvottelut on käynnistetty em. periaatteiden pohjalta.
Toteutuminen		

Tehtävä: Muu yleishallinto

Tavoite7	Kootaan tietohallinto-ohjelma, jossa selvitetään ja aikataulutetaan it-palveluiden kokonaisvaltainen kehittäminen, sähköisten työkalujen käyttöönotto sekä pilvipalveluihin siirtyminen.	
	Mittari Tietohallinto-ohjelma on koottu.	Tavoitetaso Tietohallinto-ohjelma on koottu ja sitä toteutetaan aikataulun mukaisesti.
Toteutuminen		

Tehtävä: Yhdyskuntasuunnittelu

1. Roholan asemakaava

Roholan asemakaava on valmistumassa ja menossa 2016 vuoden viimeiseen valtuustoon hyväksyttäväksi.

2. Rautajärven osayleiskaava (ns. kyläkaava)

Oikeusvaikutteisen osayleiskaava menee kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi 2016 vuoden viimeiseen valtuuston kokoukseen.

3. – 5. Epaalan alueen asemakaavat:

- Pappilan asemakaava
- Kuulialan asemakaava
- Taka-Vaijalan ja Kuulialan vanhan kylän asemakaava

Epaala-Kuulialan osayleiskaava-alueelle määriteltiin asemakaavoin suunniteltavia alueita. Kyseiset alueet on jaettu kolmeen osakokonaisuuteen. Pappilan, Kuulialan sekä Taka-Vaijalan ja Kuulialan vanhan kylän asemakaavat ovat ehdotusvaiheessa, joiden lausuntoihin museovirasto on pyytänyt lisääaikaa.

6. Tommolän alueen asemakaava

Tavoitteena on jatkaa Tommolän asemakaavatyötä ja saada kaavamuutos valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2017 aikana.

7. Lastenlinnan valtatie seudun asemakaava

Kunta on tehnyt maanhankintoja valtatie 12:n molemmin puolin Lastenlinnan kohdalla. Alueen kaavasta on tehty osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Kaavitusyö jatkuu edelleen 2017 vuonna.

8. Senioritalon asemakaava

Pälkäneellä on käynnistymässä senioritalon rakentamishanke. Kaavoitus on käynnistetty 2016, mutta kaavaa ei ole vielä kilpailutettu.

9. Aitoon keskustan asemakaavan muutos

Keskustelu kaavoituksen järjestelyistä on tarpeen käydä ensin.

10. Pälkäneen keskustaajaman pohjakartan laadinta

Pälkäneellä on käytössä vuonna 1986 laadittu pohjakartta. Pohjakartta ei ole ajantasainen. Lisäksi se on rasterimuotoinen, eikä se näin ollen täytä nykyisen vektorimuotoisen pohjakartan vaatimuksia. Pälkäneen keskustaajaman kaavoitus on aktiivista. Tavoitteena on laadittua nykyiseen

paikkatietopohjaiseen aineistoon sopiva ajantasainen pohjakartta. Pohjakartan laadinta kilpailutettiin ja sen voitti Blom Kartta Oy, joka on aloittanut kartan valmistelun.

11. Uuden teollisuusalueen kaavoituksen käynnistäminen

Pälkäneen kunta on ostanut maata Aitoon risteuksen ja vt 2:n risteysalueen tuntumasta, Pälkänevedentien varrelta. Suunnitteilla on käynnistää vuoden 2017 alussa kaavoitustyö, jonka tavoitteena on luoda kuntaan uutta teollisuuden ja palvelun aluetta.

12. Pyöräillen Pälkäneellä

Kehityskuvan toimeenpano on aloitettu vuonna 2014 vastuuttamalla ja aikatauluttamalla kärkihankkeiden eteenpäin vieminen. Osana toimeenpanoa käynnistettiin vuonna 2015 vuorovaikutteisella työtavalla toteutettava Pälkäneen lähiliikkumisympäristön kehittämishanke, joka toteutui käytännössä ”Pyöräillen Pälkäneellä” - hankkeena. Hankkeella on sekä toiminnallisia että maankäytöllisiä vaikutuksia. Hanketta jatketaan ja kehitetään edelleen vuonna 2017. Talousarvioon on varattu tätä hanketta varten 5000 euroa.

1150 YLEISHALLINTO

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot	62 808	24 600	38 100	38 862	39 639
Maksutulot	582	0	1 500	0	0
Tuet ja avustukset	329 530	452 894	384 000	391 680	399 514
Muut tulot	81 813	205 000	105 000	107 100	109 242
Sisäiset erät	1 110 820	988 908	998 797	1 018 773	1 039 148
Toimintatulot yhteensä	1 585 552	1 671 402	1 527 397	1 556 415	1 587 543
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	1 370 240	1 594 179	1 283 400	1 283 400	1 283 400
Palvelujen ostot	901 739	1 034 020	1 074 438	1 085 182	1 096 034
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	70 195	63 798	46 810	47 278	47 751
Avustukset	263 714	221 500	212 500	214 625	216 771
Muut menot	80 548	81 105	90 307	91 210	92 122
Sisäiset erät	60 456	69 432	130 819	133 435	136 104
Toimintamenot yhteensä	2 746 892	3 064 034	2 838 274	2 855 131	2 872 183
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-1 161 341	-1 392 632	-1 310 877	-1 298 716	-1 284 639
Suunnitelmapoistot	-9 933		-9 933		
TULOS	-1 171 274	-1 392 632	-1 320 810	-1 298 716	-1 284 639

TOIMIELIN:	Kunnanhallitus
TEHTÄVÄALUE:	1400 Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Hallintojohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Tehtäväalue on hallinto-osaston alainen tehtäväalue, joka sisältää kunnan kehittämis- ja elinkeinopalvelut. Tehtäväalueen tehtävänä on kunnan markkinointi mukaan lukien matkailumarkkinointi, kunnan elinkeinopolitiikan vahvistaminen, yrityspalveluiden tuottaminen, asuin- ja yritystonttien myynti ja markkinointi, ulkoisten kehittämishankkeiden suunnittelu ja toteutuksesta vastaaminen, lähidemokratian ja kunnan asukkaiden osallisuuden kehittäminen, kunnan hyvinvointijohtamisen tukeminen sekä erilaiset kehittämistehtävät.

Talousarvio 2017

Tavoitteet

Tehtävä: Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut

Tavoite 1	Kansallisen palvelutietovarannon käyttöönotto	
	Mittari - kunnan lakisääteiset palvelut kuvataan Suomi.fi – palvelutietovarantoon.	Tavoitetaso - kunnan lakisääteiset palvelut on kuvattu Suomi.fi – palvelutietovarantoon.
Toteutuminen		

Tavoite 2	Toteutetaan markkinointitoimenpiteitä tavoitteena uusien asukkaiden, yritysten ja matkailijoiden houkutteleminen kuntaan	
	Mittari - toteutetaan markkinointitoimenpiteitä - hyödynnetään entistä enemmän verkko- ja somemarkkinointia	Tavoitetaso - markkinointitoimenpiteitä on toteutettu - verkkoa ja somea on hyödynnetty markkinoinnissa
Toteutuminen		

Tavoite 3	Elinvoimastrategian toimeenpano	
	Mittari - toteutetaan elinvoimastrategiassa määritellyjä toimenpiteitä kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi - tehdään elinvoimastrategian seurantakysely	Tavoitetaso - kunnan elinvoimaisuutta lisääviä toimenpiteitä on toteutettu - elinvoimastrategian seurantakysely on tehty
Toteutuminen		

Tavoite 4	Kyläyhdistysten toiminnan tukeminen	
	Mittari - Kehitetään kunnan ja kyläyhdistysten välistä yhteistyötä ja kartoitetaan kylien tarpeita elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi ja kasvattamiseksi	Tavoitetaso - Yhteistyötä on kehitetty ja vuorovaikutus on lisääntynyt kunnan ja kylien välillä
Toteutuminen		

Tavoite 5	Kehitetään yritysyhteistyötä työllisyyden lisäämiseksi	
	Mittari - kehitetään yhdessä elinkeinopalveluiden, työllisyshoidon ja yrittäjäyhdistysten kanssa toimintamalli työllisyyden lisäämiseksi kunnassa.	Tavoitetaso -toimintamalli on sovittu ja sitä toteutetaan järjestelmällisesti
Toteutuminen		

Tavoite 6	Yrittäjyyskasvatuksen lisääminen	
	Mittari - lisätään yhdessä yrittäjäyhdistysten ja koulujen kanssa yrittäjyyskasvatusta kunnan kouluissa	Tavoitetaso -yrittäjyyskasvatus on lisääntynyt kunnan kouluissa
Toteutuminen		

Kunnan toteutusvastuulla olevat ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavat hankkeet

HANKE	Hankevuodet	Hankkeen vuosikustannukset		
		TA 2017	TS 2018	TS 2019
Kehittämis- ja elinkeinopalvelut				
Matkailun yhteistyö- ja markkinointihanke	2016–2017	30 000		
Elinvoimaa Maaseutupuistosta, kehittäminen	2017–2019	20 000	20 000	6 500
Elinvoimaa Maaseutupuistosta, investoinnit	2017–2019	15 000	20 000	15 000
Laipanmaan reittien kehittämishanke	2017–2018	45 000	5 000	
Varaus muihin hankkeisiin	2017–	10 000		

Muut ulkoiset hankkeet (kunnan maksuosuus, ei toteutusvastuuta)

HANKE	Hankevuodet	Hankkeen vuosikustannukset		
		TA 2017	TS 2018	TS 2019
Kehittämispalvelut				
Pirkan Helmi ry	2014–2020	15 955	15 955	15 955
Suomen kasvukäytävä (HHT)	2015–2017	4.000		
Voimaa Pirkanmaan matkailuun	2015–2017	739		

1400 KEHITTÄMISPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot	30	240	5 000	0	0
Maksutulot		0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	106 000	100 000	90 000	90 000
Muut tulot	925	0	0	0	0
Sisäiset erät		0	0	0	0
Toimintatulot yhteensä	955	106 240	105 000	90 000	90 000
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	95 917	151 449	136 956	136 956	136 956
Palvelujen ostot	58 981	149 760	147 309	124 983	126 233
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 331	19 600	17 200	9 522	9 618
Avustukset	7 249	19 415	4 739	8 981	9 071
Muut menot	2 261	34 100	83 315	46 718	47 185
Sisäiset erät	16 256	10 694	10 801	11 017	11 237
Toimintamenot yhteensä	182 996	385 018	400 320	338 177	340 299
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-182 041	-278 778	-295 320	-248 177	-250 299

TOIMIELIN:	Kunnanhallitus
TEHTÄVÄALUE:	2100 Sosiaalipalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Kunnanjohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sosiaalipalvelut siirtyivät Kangasalan yhteistoiminta-alueelle kunnanvaltuuston päätöksellä § 77 vuoden 2014 alusta lukien. sosiaalipalvelujen henkilöstöä siirtyi samassa yhteydessä Kangasalan kunnan alaisuuteen 117 henkilöä.

Kangasalan kunta on pyytänyt ennen talousarviovalmistelua Pälkäneen kunnanhallitukselta lausuntoa asioista, joihin tulee talousarviovalmistelussa erityisesti kiinnittää huomiota. Talousraportointi tulee tapahtumaan kolmannes vuosittain.

Vuoden 2017 alusta perustoimeentulotuki siirtyy Kelalle.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄ:

Sosiaalipalvelut

2100 SOSIAALIPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot					
Maksutulot					
Tuet ja avustukset	230 000	265 000		0	0
Muut tulot	5 704				
Sisäiset erät					
Toimintatulot yhteensä	235 704	265 000	0	0	0
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	302 426	288 679	208 752	208 752	208 752
Palvelujen ostot	8 899 922	8 703 789	8 962 048	9 141 289	9 324 115
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	79	0	0	0	0
Avustukset	274 572	265 000	0	0	0
Muut menot	41 250	31 200	28 200	28 764	29 339
Sisäiset erät					
Toimintamenot yhteensä	9 518 249	9 288 668	9 199 000	9 378 805	9 562 206
TOIMINTAJÄÄMÄ-KATE	-9 282 545	-9 023 668	-9 199 000	-9 378 805	-9 562 206

TOIMIELIN:	Kunnanhallitus
TEHTÄVÄALUE:	2250 Terveyspalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Kunnanjohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Tehtäväalue koostuu perusterveydenhuollosta ja erikoissairaanhoidosta.

Talousarvio 2017

Pälkäneen kunta kuuluu Kangasalan yhteistoiminta-alueeseen, josta irtaantui vuoden 2014 alusta Orivesi sekä Juupajoki.

TEHTÄVÄ: Perusterveydenhuolto/erikoissairaanhoido

Talous

2250 TERVEYSPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Myyntitulot					
Maksutulot					
Tuet ja avustukset					
Muut tulot	538				
Sisäiset erät					
Toimintatulot yhteensä	538				
TOIMINTAMENOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Henkilöstömenot	301 980	279 812	206 862	206 862	206 862
Palvelujen ostot	13 276 831	14 184 512	13 665 492	14 015 850	14 375 533
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		0	0	0	0
Avustukset		0	0	0	0
Muut menot		0	0	0	0
Sisäiset erät		0	0	0	0
Toimintamenot yhteensä	13 578 811	14 464 324	13 872 354	14 222 712	14 582 395
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-13 578 273	-14 464 324	-13 872 354	-14 222 712	-14 582 395

Henkilöstömenot ovat kunnan vastuulle tulleita lakkautettujen terveydenhoidon toimintayksiköiden eläkemenoperusteisia maksuja.

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Perusterveydenhoito	5 636 503	5 709 000	5 930 640	6 049 253	6 170 238
Ympäristöterveydenhuolto	138 832	153 000	170 764	175 887	181 164
Erikoissairaanhoido	7 024 331	7 919 000	7 162 088	7 376 951	7 598 259
Ensihoidon kuntaosuus	365 520	364 000	392 000	403 760	415 873
Muut ulkopaikkakuntakäynnit		10 000	10 000	10 000	10 000
Yhteensä	13 165 186	14 155 000	13 665 492	14 015 850	14 375 533
Muutos %	-2,0	3,5	-3,39	2,56	2,57

TOIMIELIN:	Sivistyslautakunta
TEHTÄVÄALUE:	4100 Koulutus-, varhaiskasvatus- ja kirjastopalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Sivistystoimenjohtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää keskitettyjen osastopalveluiden, peruskoulu-, lukio- ja varhaiskasvatuspalveluiden sekä muun sivistystoiminnan mukaan lukien kirjaston tehtävät.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄ:KESKITETYT OSASTOPALVELUT JA PERUSKOULUPALVELUT

Tavoitteet / talousarvio 2017

Tavoitteena on toteuttaa laadulliset, tasapuoliset ja lähikouluperiaatteella toimivat perusopetuksen palvelut. Lähtökohtana on, että lapsille taataan opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet. Pälkäneellä halutaan kasvattaa oppilaista vastuuntuntoisia, rehellisiä, tasapainoisia ja muita ihmisiä kunnioittavia lapsia ja nuoria, jotka käyttäytyvät hyvin, ovat suvaitsevaisia ja yhteistyökykyisiä. Opetus järjestetään siten, että se tukee oppilaan kulloistakin oppimis- ja kehitysvaihetta.

Perusopetuksessa otettiin käyttöön lukuvuonna 2016 - 2017 uusi perusopetussuunnitelma, joka tuli voimaan luokkien 1-6 osalta välittömästi, syksyllä 2017 perusopetuksen 7. luokalla, syksyllä 2018 8. luokalla ja syksyllä 2019 9. luokalla. Uudessa opetussuunnitelmassa halutaan vahvistaa oppilaan aktiivisuutta ja osallisuutta. Uudistuksen myötä oppimisympäristöjä uudistetaan ja otetaan aiempaa enemmän teknologia avuksi. Perusopetuksen tuntijako on Pälkäneen kunnassa 1.8.2016 alkaen 226 tuntia.

Opetushenkilöstön koulutukseen panostetaan edelleen opetussuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi. Tavoitteena on, että vuonna 2017 kunnan peruskoulu osallistuvat Liikkuva koulu – hankkeen toteutukseen. Tavoitteena on osallistua myös valtion erityisavustuksen saamiseen uuden pedagogiikan, uusien oppimisympäristöjen ja uusien opetussuunnitelmaperusteiden mukaiseen kehittämisen- ja koulutustoimintaan (hallituksen kärkihanke).

Yksikköhintaiset menot, euroa/oppilas

Oppilasennusteet 1.9.2016 tilanteen mukaan. Mukana kunnassa nyt asuvat, muuttoliikettä ei ole ennakoitu.

yksikkö	TA 2016*	TA 2017*	Opp.20.9.2016	Oppilaita 2017	Opp.1.8.2020
Aitoon koulu	12 887	11 423	47	47,5	56
Harhalan koulu	11 452	13 270	28	26,5	31
Kirkonkylän koulu	9 086	10 844	48	47	34
Kostian koulu	7 514	7 788	308	305,5	257
Rautajärven koulu	11 594	11 567	31	30	27
Pälkäneen yhteiskoulu	9 911	9 778	174	167	171
Oppilaita yht.			636	623,5	576

* TA 2016 ja 2017 yksikköhinnoissa on mukana myös arvioidut koulukuljetuskulut.

Yksikköhinnoissa mukana olevat sisäiset erät on laskettu vuoden 2016 talousarviotietojen pohjalta.

Koulukohtaiset henkilöstö- ja toimintakulut

yksikkö	TP 2015 henkilöstö- kulut	TP 2015 toiminta- kulut	TA 2016 henkilöstö- kulut	TA 2016 toiminta- kulut	TA 2017 henkilöstö- kulut	TA 2017 toiminta- kulut
Aitoon koulu	309 032	508 785	459 489	690 263	280 074	509 305
Harhalan koulu	168 246	273 055	177 682	312 055	164 078	294 851
Kirkonkylän koulu	285 559	480 343	296 096	507 588	268 956	480 077
Kostian koulu	1 340 230	1 964 651	1 376 565	2 148 532	1 457 116	2 217 425
Rautajärven koulu	190 985	298 683	199 263	324 288	193 001	317 398
Pälkäneen yhteiskoulu	1 105 447	1 515 872	1 110 635	1 555 517	1 091 017	1 549 901

Talouden tasapainotusryhmässä asetetut tavoitteet vuoden 2017 kustannusten kasvun taittamiseksi perusopetuksen osalta ovat:

1. Tuntikehyksen leikkaaminen lukuvuoden 2016 - 2017 tasosta -20 vuosiviikkotunnilla (1189 on perusopetuksen kokonaistuntimäärä lv. 2016 - 2017). Säästötavoite v. 2017 on noin - 24 000 euroa, lisäystä säästöön vuonna 2018 -33 000 euroa, kokonaisvaikutus on -57 000 €.
2. Opettajien opetusvelvollisuus, ylituntien määrä saa olla enintään 20 % yli opetusvelvollisuuden.
3. Koulunkäyntiavustajien/ -ohjaajien määrää vähennetään seitsemällä. Kokonaismäärä on tällä hetkellä 32 (määräaikaiset mukaan lukien). Säästövaikutus v. 2017 on -69 000 €, lisäystä säästöön v. 2018 -95 000 €, kokonaissäästön vaikutus on noin 164 000 €.

Tavoite 1	Perusopetuksen tuntikehys on koulukohtaisesti tehokkaassa käytössä	
	Mittari Opetustunnit/oppilas	Tavoitetaso Opetusryhmät muodostetaan optimoiden, harkittu jakotuntien käyttö
Toteutuminen		

TEHTÄVÄ: VARHAISKASVATUS 2017

Tavoitteet / talousarvio 2017

Opetushallitus julkaisi 18.10 uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tämän myötä suunnitelman päivistytyö alkaa varhaiskasvatuksessa syksyllä 2016. Uuden suunnitelman tulee olla valmis 1.8.2017 mennessä. Suunnitelmatyötä varten perustimme moniammatillisen työryhmän, joka kokoontuu säännöllisin väliajoin työstämään uutta suunnitelmaa. Työryhmän omien palaverien lisäksi päivistytyötä palvelevat kasvattajakahvilat, joiden tarkoituksena on virittää pedagogista keskustelua, luoda yhteistä käsitteistöä Pälkäneen varhaiskasvattajille. Kasvattajakahvilat rakentuvat uudesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista nousevista teemoista, joita tarkastellaan

teoriaa ja käytäntöä yhdistelemällä ja sitoen teema valtakunnalliseen ja Pälkäneen omaan suunnitelmaan.

Varhaiskasvatus on mukana seudullisessa koulutusyhteistyössä temalla ”Yhdessä enemmän – seudullista varhaiskasvatuksen yhteistyötä, suunnittelussa ja arjen pedagogiikassa. Tähän koulutuskokonaisuuteen on saatu opetushallituksen hankerahoitusta 15 400 €. Summa jakautuu useamman kunnan kesken (Pälkäne, Valkeakoski, Urjala, Akaa, Pirkkala). Koulutushankeen tarkoituksena on myös osaltaan tukea tulevaa varhaiskasvatussuunnitelma työtä.

Sähköisten toimintojen kehittäminen on edelleen yksi vuoden 2017 keskeisimmistä tavoitteista. Niiden avulla on tarkoitus kehittää palvelukykyämme ja asiakaslähtöisiä palvelujamme. Tavoitteena on luoda sähköinen esiopetus- ja aamu- ja iltapäivätoiminnan hakemus. Myös muuta lomakkeistoa esim. palvelutarpeen muutoslomake saatetaan sähköiseen versioon. Maksupäätösten sähköinen lähettäminen mahdollistuu myös. Näiden muutosten avulla saamme aikaan sujuvamman tiedon kulun ja näin palvelu on entistä asiakaslähtöisempää.

Esiopetus

Uuden esiopetussuunnitelman mukainen toiminta aloitettiin 10.8.2016. Tulevan vuoden aikana toimintaa kehitetään edelleenkin ko. suunnitelman mukaisesti. Ensi vuoden esioppilaiden määrä nousee nykyisestä 60 lapsesta 69 lapseen. Vaikka lapsimäärä kasvaa, esiopetusyksiköiden määrä pysyy ennallaan.

Tavoite 1	Sähköisten toimintojen kehittäminen. Lomakkeiston laajentaminen sähköiseen muotoon päivähoitojärjestelmässämme. Näitä ovat esiopetushakemus, aamu- ja iltapäivätoiminnan hakemus, kuljetuspäätös ja palveluntarvemuutoshakemus	
	Mittari Palvelukyky kysely vanhemmille	Tavoitetaso Lomakkeet toiminnassa alkukeväästä 2017
Toteutuminen		

TEHTÄVÄ: LUKIOPALVELUT

Tavoitteet / talousarvio 2017

Lukion oppilasmäärä 21.10.2016 on 89. Neljännellä vuosikurssilla on 5 opiskelijaa. Lukion oppilasmäärä tulisi saada vakiintumaan yli 90 opiskelijaan. Tavoitteena on lukion vetovoimaisuuden lisääminen erityisesti kunnan omien peruskoululaisten keskuudessa.

Tavoite 1	Lukion oppilasmäärän vakiinnuttaminen yli 90 opiskelijan määrään, kuitenkin lisäämättä neljännen vuosikurssin oppilaiden määrää.	
	Mittari Opiskelijamäärä lukuvuoden 2017 alussa. Neljännen vuosikurssin opiskelijoiden määrä.	Tavoitetaso Uusia opiskelijoita pitäisi aloittaa n. 30 ja opinnot tulisi suorittaa kolmessa vuodessa.
Toteutuminen		

Tunnusluvut / Lukiopalvelut

Tunnusluku	TA 2016	TA 2017	oppilaita 2015	oppilaita 2016	oppilaita 2017
Tehtävän nettomenot €/oppilas	11799	9662	76	89	85

Lukion henkilöstö- ja toimintakulut

yksikkö	TP 2015 henkilöstö- kulut	TP 2015 toiminta- kulut	TA 2016 henkilöstö- kulut	TA 2016 toiminta- kulut	TA 2017 henkilöstö- kulut	TA 2017 toiminta- kulut
Pälkäneen Lukio	565 543	815 676	611 585	876 678	553 529	821 271

Talouden tasapainotusryhmän tavoitteet lukio-opetuksen osalta vuoden 2017 talousarviossa ovat:

1. Tuntikehyksen leikkaamisen tavoitteena on 8 vuosiviikkotuntia lukuvuoden 2016 - 2017 tasosta (kokonaistuntimäärä 165 tuntia). Tämä toteutetaan ensisijaisesti nostamalla valinnaiskursseiden vähimmäisopiskelijamäärä seitsemään opiskelijaan. Säästövaikutus on vuonna 2017 noin -10 000 €. Lisäystä säästöön on vuonna 2018 noin -13 000 €, yhteissäästövaikutus on yhteensä noin -23 000 €
2. Opettajien opetusvelvollisuus, ylituntien määrä saa olla enintään 20 % yli opetusvelvollisuuden.

TEHTÄVÄ: KIRJASTOPALVELUT

Kunnalla on pääkirjasto Onkkaalassa, lähikirjasto Luopioisissa ja lainausasemat Aitoossa, Laitikkalassa, Salmentakana ja Sappeessa. Kirjastoautopalveluita ostetaan Padasjoen kunnalta ja Hämeenlinnan kaupungilta. Pälkäneen kirjasto kuuluu Pirkanmaan kirjastojen PIKI-yhteisjärjestelmään.

2015	Pälkäne	maaseutum. kunnat	Pirkanmaa	koko maa
Kirjaston palkk. htv:t/1000 as.	0,73	0,85	0,76	0,74
Kokonaislainaus/asukasluku	15,92	14,12	19,2	16,4

Tavoite

Tavoite	Laadukkaasti ja kustannustehokkaasti järjestetyt, kuntalaisten tasapuoliseen kohteluun tähtäävät kirjastopalvelut
----------------	---

	Mittari Palvelupaikkojen sijainti ja aukioloajat, ajanmukaiset palvelut, käyttömäärät ja toimintakulut	Tavoitetaso Kattavan palveluverkon säilyminen, käyttöön nähden riittävät aukioloajat, käyttö ja toimintakulut/asukas maaseutumaisten kuntien keskiarvon tuntumassa tai paremmat
Toteutuminen		

TEHTÄVÄ: KANSALAI SOPISTO

Kansalaisopiston palvelut järjestetään ostopalveluna Valkeakoski-opistolta.

Tavoite 1	Kansalaisopistotoiminnan toteuttaminen monipuolisena sekä määrällisesti ja laadullisesti riittävän tasoisena	
	Mittari Opetustuntimäärä ja opiskelijamäärä	Tavoitetaso 5000 opetustuntia 900 opiskelijaa (netto)
Toteutuminen		

4100 KOULUTUS- JA KIRJASTOPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot	277 758	199 691	231 228	235 853	240 570
Maksutulot	464 181	518 110	498 700	508 674	518 847
Tuet ja avustukset	54 627	20 000	20 000	20 400	20 400
Muut tulot	44 666	4 725	5 250	5 355	5 462
Sisäiset erät					
Toimintatulot yhteensä	841 232	742 526	755 178	770 282	785 279
TOIMINTAMENOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Henkilöstömenot	6 999 104	7 270 593	7 067 811	7 067 811	7 067 811
Palvelujen ostot	1 529 632	1 580 453	1 797 506	1 815 481	1 833 636
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	280 709	385 540	365 990	369 650	373 346
Avustukset	283 880	321 200	320 000	323 200	326 432
Muut menot	140 630	139 345	155 800	157 358	158 932
Sisäiset erät	2 931 393	3 338 328	3 335 318	3 402 024	3 470 065
Toimintamenot yhteensä	12 165 348	13 035 459	13 042 425	13 135 524	13 230 222
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-11 324 116	-12 292 933	-12 287 247	-12 365 243	-12 444 943
Suunnitelmapoistot	-60 266		-30 301		
TULOS	-11 384 382	-12 292 933	-12 317 548	-12 365 243	-12 444 943

TOIMIELIN:	Vapaa-aikalautakunta
TEHTÄVÄALUE:	4200 Vapaa-aikapalvelut
TILIVELVOLLINEN:	Sivistystoimenjohtaja

Vapaa-aikatoimi tarjoaa kuntalaisille monipuolisia vapaa-aikapalveluita. Kunta ylläpitää ja huolehtii tiloista ja alueista, joissa voi harrastaa liikuntaa, nuorisotyötä ja kulttuuria. Kunta tuottaa itse palveluita, tekee yhteistyötä yhdistysten kanssa ja tukee paikallisten yhdistysten ja muiden tahojen harrastustoimintaa.

Talousarvio 201

TEHTÄVÄ: Nuorisotyöpalvelut

Tavoitteet / talousarvio 2017

Tavoite 1	Nettisivuston NuortenPalkane.fi käynnistäminen ja sen hyödyntäminen nuorten vaikuttamiskanavana.	
	Mittari Nettisivuilla kommentoinnin läpikäyneet teemat ja näistä kommentteista eteenpäin toimitettavat koonnit.	Tavoitetaso Vuoden aikana kuusi (6) asiaa, joissa kuuluu nuorten ääni.
Toteutuminen		

TEHTÄVÄ: Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimen päätehtävänä on vaalia pälkäneläistä kulttuuriperintöä ja edistää ja tukea järjestöjen kulttuuritoimintaa. Järjestöjen elinvoimaisuuden tukemiseksi kulttuuritoimessa toteutetaan kulttuurituottajamallia. Lisäksi kulttuuritoimen tulee huolehtia valtakunnallisesti merkittävien juhlien kuten itsenäisyysjuhlan ja kansallisen veteraanipäivän juhlan järjestämisestä paikallisella tasolla. Kulttuuritoimi huolehtii myös järjestörekisteristä ja kunnan laitosten taideteosrekisteristä, jossa on noin 350 taideteosta.

Tavoitteet / talousarvio 2017

Tavoite 1	Suomi100-juhlavuosi osallistavana koko kunnan projektina	
	Mittari -Sata tapahtumaa Suomen juhlavuotena -Eri alojen toimijoiden yhteistyö -Verkostojen laajan osaamisen hyödyntäminen	Tavoitetaso On syntynyt uusia verkostoja Verkostot ovat löytäneet toisistaan yhteistyötahoja ja toimintamuotoja ->Kolmannen sektorin vahvistuminen On syntynyt toimintakulttuuri toimijoiden aktivoimiseksi myös tulevaisuudessa
Toteutuminen		

TEHTÄVÄ: Liikuntapalvelut

Liikunta- ja vapaa-aikatoimi luo edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Tavoitteet / talousarvio 2017

Tavoite 1	Matalan kynnyksen liikuntapaikkojen kehittäminen ja lisääminen	
	Mittari Lähiliikuntapaikkojen lisääminen	Tavoitetaso Yksi lähiliikuntapaikka lisää vuotta kohden
Toteutuminen		

Tavoite 2	Terveysliikuntahankkeen jatkaminen	
	Mittari Haetaan avustusta AVI:sta jatkohankkeeseen	Tavoitetaso Lisätään hankkeen toimenpiteillä omatoimisen liikunnan harrastamista
Toteutuminen		

4200 VAPAA-AIKAPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot	7 093	6 200	5 700	5 814	5 930
Maksutulot	46 560	43 800	45 800	46 716	47 650
Tuet ja avustukset	25 933	60 000	60 000	50 000	50 000
Muut tulot	1 564	0	0	0	0
Sisäiset erät	4 500	5 000	5 050	5 151	5 254
Toimintatulot yhteensä	85 650	115 000	116 550	107 681	108 835
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	209 200	262 536	268 440	268 440	268 440
Palvelujen ostot	95 384	108 150	135 850	137 209	138 581
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	41 899	49 984	51 284	51 797	52 315
Avustukset	46 481	41 000	46 000	46 460	46 925
Muut menot	4 699	4 258	4 482	4 527	4 572
Sisäiset erät	190 875	255 229	257 781	262 937	268 196
Toimintamenot yhteensä	588 537	721 157	763 837	771 369	779 028
TOIMINTAJÄÄMÄ-KATE	-502 886	-606 157	-647 287	-663 688	-670 193
Suunnitelmapoistot	-82 281		-100 474		
TULOS	-585 167	-606 157	-747 761	-663 688	-670 193

TOIMIELIN: Tekninen lautakunta
TEHTÄVÄALUE: 5100 Tekniset palvelut
TILIVELVOLLINEN: Tekninen johtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää keskitettyjen osastopalveluiden, jätehuollon, vuokratalojen, liikenneväylien ja yleisten alueiden, kiinteistöpalveluiden, maa- ja metsäalueiden sekä pelastuspalveluiden tehtävät.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Teknisten palveluiden keskitetyt ostopalvelut ja hallintoon liittyvät tehtävät sekä asiakaspalvelu hoidetaan Pälkäneen kunnanviraston teknisessä toimessa.

Liikenneväylien, yleisten alueiden ja kiinteistöjen kunnossapito- ja hoitotehtävissä on kahdeksan (8) henkilöä. Näistä henkilöistä yksi tekee myös liikuntapuolen töitä, yksi vesi- ja viemärlaitoksen päivystystöitä ja yksi tarvittaessa viemärlaitoksen töitä. Liikenneväylien, kevyen liikenteen väylien , yleisten alueiden, puistojen ja kunnan omistamien kiinteistöiden koneelliset kunnossapitotyöt on ulkoistettu ja niistä on erilliset sopimukset. Lisäksi kiinteistöjen työajan ulkopuolinen varallaolo ja päivystys on ulkoistettu.

Siivous- ja ruokahuolto siirtyi teknisen toimen alaisuuteen kesällä 2013.

Jätehuollon tehtävät hoitaa Pirkanmaan Jätehuolto Oy.

Pelastuspalvelut hoitaa Tampereen Aluepelastuslaitos.

Pälkäneen Aluelämmön koko osakekanta on Pälkäneen kunnan omistuksessa.

Pälkäneen Asuntotuotannon isännöinti on ulkoistettu samoin kuin ko. kohteiden huoltotyöt.

Tavoitteet

Tavoite 1	Liikenneväylien ja yleisten alueiden hoidon laadukas ja tasainen taso	
	Mittari	Tavoitetaso
	Katujen huolto- ja kunnossapito on huolella suoritettua ja tehokasta	Hyvä hoitotaso kaikkina vuoden aikoina
	Viheralueiden, puistojen ja leikkikenttien hoito on korkeatasoista	Positiivinen palaute
	Turvallinen liikkuminen	Tapaturmien vähentyminen
	Katuvalaistuksen uusiminen	Energian säästö
Toteutuminen		

Tavoite 2	Turvalliset ja energiatehokkaat kiinteistöt	
	Mittari	Tavoitetaso
	Kiinteistöjen käyttäjät ovat tyytyväisiä työskentelytiloihin ja olosuhteisiin	Vikojen korjaus nopeata, palvelutaso hyvä
	Kiinteistöjen energian kulutuksen vähentyminen	Uusien lämmitysmuotojen etsiminen, valistus ja neuvonta
	Toimiva automaatio	Ei turhia hälytyksiä
Toteutuminen		

5100 TEKNISET PALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot	291 473	205 500	180 500	184 110	187 792
Maksutulot	14 770	20 700	15 200	15 504	15 814
Tuet ja avustukset	9 609	14 000	15 000	15 300	15 606
Muut tulot	1 193 030	1 458 196	1 381 787	1 409 423	1 437 611
Sisäiset erät	1 542 178	1 946 364	1 965 828	2 005 144	2 045 247
Toimintatulot yhteensä	3 051 061	3 644 760	3 558 315	3 629 481	3 702 071
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	472 253	510 979	487 422	487 422	487 422
Palvelujen ostot	1 339 302	1 468 160	1 448 730	1 463 217	1 477 849
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 029 188	1 050 830	1 060 230	1 070 832	1 081 541
Avustukset					
Muut menot	56 178	42 557	42 057	42 478	42 902
Sisäiset erät	379 224	272 610	197 801	201 757	205 792
Toimintamenot yhteensä	3 276 145	3 345 136	3 236 240	3 265 706	3 295 507
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-225 084	299 624	322 075	363 775	406 564
Suunnitelmapoistot	-1 480 623		-1 595 371		
TULOS	-1 705 707	299 624	-1 273 296	363 775	406 564

TOIMIELIN:
TEHTÄVÄALUE:
TILIVELVOLLINEN:

Tekninen lautakunta
5150 Ruokahuolto- ja siivouspalvelut
Tekninen johtaja

Selostus tehtäväalueesta: Kunnan ruokahuolto- ja siivousyksikkö tuottaa ateria- ja pesulapalvelut kunnan kaikkien hallintokuntien käyttöön ja huolehtii toimipisteiden siivouksesta.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Tavoite 1	Kokonaisvaltaisen asiakastyytyväisyyden saavuttaminen ja toimivien yhteistyömuotojen kehittäminen kouluruokailussa yhdessä koulujen, koko henkilöstön ja oppilaiden sekä vanhempien kanssa. Ylläpidetään ja kehitetään koululaisten ja lasten ruokasuositusten toteutumista.	
	Mittari Asiakaskyselyt 3-4/2017 Henkilöstöpalaute jatkuva seuranta Vanhempien palaute jatkuva seuranta Henkilöstökysely (päiväkoti) kevät 2017 Biojätteen määrän seuranta/valmistuspiste/viikko kg Salaatin ja kasvien menekin seuranta Koulu yhteistyöryhmän palaute Lounastajien määrän seuranta Valmistusprosessien seurantaraportti (ruokatuotanto-ohjelma): seurataan asiakasryhmien ravintoaineiden suositusten toteutumista.	Tavoitetaso Kehitetään asiakaskyselyä selkeämmäksi ja otetaan vuosittaisia teemoja, joita selvitetään. Asiakaskyselyn tavoitetaso: palaute 80 % positiivista kaikissa valmistusyksiköissä. Kaikki ”negatiiviset” palautteet (20 %) otetaan huomioon kehityksessä. Asiakaspalautteesta tuloraportti asiakkaille 5/2017. Kehitetään Henkilöstökyselyyn vastauksia 100 %. Ruuan laatu 80 % positiivista. Kehitetään henkilöstölle suunnattua asiakaskyselyä niin, että kyselyssä on maks.10 kysymystä ja selkeät seurattavat kohteet. Tavoitteena biojätteen määrän seurannan kehittäminen. Systemaattinen ja selkeä seuranta ja tavoitetaso asettaminen. Valmistus- ja hävikin määrän suhteuttaminen asiakasmäärään päivittäin kaksi kertaa vuodessa n. kuukauden ajan. Salaatin ja kasvien tavoitemeneksi joka toimipisteen osalta keskimäärin 50 g/annos (puoli lautasellista). Koulukokousten kanssa yhteistyöryhmän palaveri kolme kertaa vuodessa. Tavoitteena yhteistyössä salaatin ja vihannesten menekin parantaminen. Tavoitteena 100 % (asiakaskysely). Neljännesvuosittaisen raportin onnistumisprosentti 90.
Toteutuminen		

Tavoite 2	Vanhuksille tarjottavien aterioiden laadun ylläpitäminen ja ravitsemussuositusten toteutuminen yhdessä vanhushuollon henkilöstön kanssa.	
	Mittari Asiakaskyselyt Henkilöstön palaute Omaisten palaute Asiakkaiden painoindeksit Vanhustyöryhmän palaute Seuranta tiimipalaverissa	Tavoitetaso Henkilöstökyselyn tavoitetaso: palaute 90 % positiivista. Kaikki ”negatiiviset” palautteet (10 %) otetaan huomioon kehityksessä. Painoindeksit 100 % suositulla tasolla. Yhteistyön avulla puututaan poikkeaviin painoindekseihin. Kokoontuminen kaksi kertaa vuodessa. Kehitettävän palautteen läpivienti kuukauden sisällä.
Toteutuminen		

Tavoite 3	Yksikkökohtaisten kulujen tavoitetason saavuttaminen. Henkilöresurssien käyttöä tehostetaan yksiköiden muutoksiin sopeutuviksi hyödyntäen työaikojen suunnittelua ja tehtäväkiertoa. Otetaan käyttöön ruokatuotanto-ohjelma, jolla tehostetaan prosesseja.	
	Mittari Henkilöstökulut Ostopalvelujen kustannukset Elintarvike ostojen kustannukset Prosessin kustannukset (tuotetun aterian hinta)	Tavoitetaso Yksikön henkilöstökulujen pysyminen budjetissa 100 %. Budjetin toteutuminen 100 %. Budjetin toteutuminen 100 %. Tuotetun aterian keskimääräinen hinta koulut alle 3 e, palvelukeskukset alle 5 e. Lasketaan edellisen vuoden toteutuma (+ ennustettavat henkilöstö- ja elintarvikehintojen muutokset).
Toteutuminen		

Ruokahuollon kaluste- ja laitehankinnat

2017 Viirikukon astianpesukoneen uusiminen (7 000)

2017 Kunnantalon lattianhoitokoneiden uusiminen (6 600)

2017 Ylä-aste lukion astianpesukoneen uusiminen (7 000)

2017 Selvitys omavalvontajärjestelmän hankinnasta

2018 Kukkiakodon keittiöön uusi painekeittokaappi (18 000), pisteeseen ei hankita rikkoutuneen padan tilalle keittopataa. Kaksi keittopataa on huonokuntoisia.

2018 Harjutuulen keittiöön uusi painekeittokaappi (18 000), pisteeseen ei hankita rikkoutuneen uunin tilalle uutta uunia. Yksi uuni on huonokuntoinen.

5150 RUOKAHUOLTO- JA SIIVOUSPALVELUT

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot	820 683	974 700	974 700	989 321	1 004 160
Maksutulot	6 557	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	25 151	0	0	0	0
Muut tulot	1 011	0	0	0	0
Sisäiset erät	1 231 519	1 349 200	1 307 692	1 333 846	1 360 523
Toimintatulot yhteensä	2 084 920	2 323 900	2 282 392	2 323 166	2 364 683
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	1 079 575	1 175 542	1 125 998	1 125 998	1 125 998
Palvelujen ostot	193 939	195 875	212 505	214 630	216 776
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	504 563	625 960	578 290	584 073	589 914
Avustukset	0	0	0	0	0
Muut menot	3 308	3 098	3 939	3 978	4 018
Sisäiset erät	237 724	257 510	260 085	265 287	270 593
Toimintamenot yhteensä	2 019 110	2 257 985	2 180 817	2 193 966	2 207 299
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	65 810	65 915	101 575	129 200	157 384
Suunnitelmapoistot	-113 675	-113 674	-74 654		
TULOS	-47 865	-47 759	26 921	129 200	157 384

TOIMIELIN:	Rakennuslautakunta
TEHTÄVÄALUE:	5200 Rakennusvalvonta
TILIVELVOLLINEN:	Rakennustarkastaja

Selostus tehtäväalueesta:

Rakennusvalvonnan tehtävät Pälkäneen kunnassa.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Tavoitteet

Tavoite 1	Lupa-asioiden käsittelyajat	
	Mittari	Tavoitetaso
	Viranhaltijapäätökset	3 viikkoa tarvittavien asiakirjojen saapumisesta
	Lautakuntapäätökset	4 viikkoa tarvittavien asiakirjojen saapumisesta
Toteutuminen		

Tavoite 2	Asiakkaiden tasapuolinen kohtelu	
	Mittari	Tavoitetaso
	Vastaanottoaikojen pitäminen	Olla paikalla virastotalolla ennalta määriteltynä toimistoaikoina.
	Olla tavoitettavissa puhelimella	Vastata puhelimeen aina kuin työtilanne sen salli. Soittaa takaisin soittopyyntöihin ja vastaamattomiin puheluihin.
Toteutuminen		

Tavoite 3	Huolehtia kaavoituksen toteutumisesta	
	Mittari	Tavoitetaso
	Kaavamääräykset	Valvoa lupakäsittelyn ja tarkastusten avulla, että kaava-alueilla rakentaminen tapahtuu kaavan mukaisesti.
Toteutuminen		

Tavoite 4	Huolehtia rakennusjärjestyksen toteutumisesta	
	Mittari Asiakkaiden ja asukkaiden tasapuolinen kohtelu	Tavoitetaso Valvoa lupakäsittelyn ja tarkastusten keinoin, että rakentaminen tapahtuu Pälkäneen kunnan rakennusjärjestyksen mukaisesti.
Toteutuminen		

5200 RAKENNUSVALVONTA

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot		0	0	0	0
Maksutulot	79 062	80 000	80 000	81 600	83 232
Tuet ja avustukset				0	0
Muut tulot				0	0
Sisäiset erät	1 880	0	1 500	0	0
Toimintatulot yhteensä	80 942	80 000	81 500	81 600	83 232
TOIMINTAMENOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Henkilöstömenot	102 064	119 012	107 770	107 770	107 770
Palvelujen ostot	20 454	29 800	29 800	30 098	30 399
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	391	1 350	1 400	1 414	1 428
Avustukset		0	0	0	0
Muut menot	877	550	550	556	561
Sisäiset erät	29 029	34 207	34 207	34 891	35 589
Toimintamenot yhteensä	152 814	184 919	173 727	174 729	175 747
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	-71 872	-104 919	-92 227	-93 129	-92 515

TOIMIELIN: Ympäristölautakunta
TEHTÄVÄALUE: 5250 Ympäristönsuojelu
TILIVELVOLLINEN: Ympäristönsuojelusihteeri

Selostus tehtäväalueesta:

Sisältää ympäristönsuojelun sekä yksityistieasiat.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Ympäristönsuojelusihterin toimenkuvaan kuuluu ympäristönsuojelu, Maa-ainesasiat, yksityistiet, työsuojelupäällikön tehtävät.

Vuoden 2017 aikana tehdään ympäristölupavollisten laitosten suunnitelmallista valvontaa ohjelman mukaisesti. Maa-ainesten oton valvonta pyritään tekemään kaikille ottoalueille. Pinta- ja pohjavesien seuranta pyritään tekemään pitkäjänteisesti yhdessä vesihuoltolaitoksen kanssa ja erityisesti Kukkian Suojeluyhdistyksen kanssa. Järjestelmällistä ympäristönseuranta tehdään resurssien mukaan ja suunnitelmallisesti jos valtuusto osoittaa siihen lautakunnan esittämät varat.

Ympäristönsuojeluyksikkö vaikuttaa maankäytön suunnitteluun siten, että asuinympäristöjen viihtyisyys ei heikkene. Kaavalausunnoissa painotetaan viihtyisyyttä, paikallisia ympäristöarvoja ja terveellisyttä. Paikallista ilmastoasioiden huomioimista lisätään edesauttamalla esim. bioenergian käyttöönottoa. Tehdään yhteistyötä erityisesti maankäytön-, rakennusvalvonnan ja teknisen osaston kanssa. Keväisin tehdään rakennuslautakunnan kanssa yhdessä ns. kevät katselmus. Pidetään yllä ja kehitetään ammattitaitoa. Seurataan lainsäädännön muutoksia.

Tavoite 1	Mittari	Tavoitetaso
	Lupalaitosten tarkastukset	Suunnitelmaohjelman mukaiset tarkastukset
Toteutuminen		

5250 YMPÄRISTÖNSUOJELU

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot		0	0	0	0
Maksutulot	14 505	5 000	12 000	12 240	12 485
Tuet ja avustukset		0	0	0	0
Muut tulot	321	0	0	0	0
Sisäiset erät		0	0	0	0
Toimintatulot yhteensä	14 826	5 000	12 000	12 240	12 485
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	69 484	69 569	70 076	70 076	70 076
Palvelujen ostot	8 331	17 800	19 100	19 291	19 484
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 308	0	1 250	1 263	1 275
Avustukset	118 664	128 000	128 000	129 280	130 573
Muut menot	1 552	4 250	5 500	5 555	5 611
Sisäiset erät	21 929	24 009	24 249	24 492	24 736
Toimintamenot yhteensä	221 267	243 628	248 175	249 956	251 755
TOIMINTAJÄÄMÄ-KATE	-206 440	-238 628	-236 175	-237 716	-239 270

TOIMIELIN:	Tekninen lautakunta
TEHTÄVÄALUE:	Vesihuoltolaitos
TILIVELVOLLINEN:	Tekninen johtaja

Selostus tehtäväalueesta:

Vesihuoltolaitos on taseyksikkö, jonka kustannuksia seurataan erillisenä yksikkönä. Hallinnollisesti vesihuoltolaitoksen asema ei poikkea muusta kunnan toiminnasta.

Talousarvio 2017

TEHTÄVÄALUE / TEHTÄVÄ

Vesihuoltolaitoksen tehtävä on taata kuntalaisille hyvä talousveden laatu ja toimiva luvanmukainen jätevedenpuhdistus

Vesihuoltolaitoksella on 4 pohjavedenottamoita, 4 paineenkorotusasemaa, 1 vesitorni ja 1 vedenmittaus- ja paineenpitoasema. Runkovesijohtoa on noin 211,2km.

Viemärlaitoksella on 3 jätevedenpuhdistamoita, 26 jätevedenpumppaamoita, 1 sadevesipumppaamo ja 2 lietteiden kuivausyksikköä. Lisäksi kunta hoitaa Luopioisissa yhtä teollisuuden jätevedenpuhdistamoita. Runkoviemärinverkoston pituus on noin 109,4km.

Vesihuoltolaitoksen hoitoon osallistuu 2 laitoksenhoitajaa ja 1 huolto- ja korjausmies, lisäksi tekniseltä puolelta on 2 miestä varallaolossa ja 1 kiireapuna lomien yms. muiden aikana.

Tavoitteet

Tavoite 1	Mittari	Tavoitetaso
	Tarkkailutulokset	Lupaehtojen taso
Toteutuminen		

Tavoite 1	Mittari	Tavoitetaso
	Taloudellinen tulos	Tulojen ja menojen suhteen tasapaino
Toteutuminen		

Tavoite 1	Mittari	Tavoitetaso
	Vuotovedet	Pumpatun veden ja laskutetun veden suhteen pienentäminen
Toteutuminen		

VESIHUOLTOLAITOS

Sitovuustaso YLI-/ALIJÄÄMÄ

TOIMINTATULOT	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Myyntitulot	835 152	848 000	980 577	1 130 765	1 283 956
Maksutulot		0	0	0	0
Tuet ja avustukset		0	0	0	0
Muut tulot	13 365	16 000	2 000	2 040	2 081
Sisäiset erät	60 611	48 500	48 985	49 965	50 964
Toimintatulot yhteensä	909 128	912 500	1 031 562	1 182 769	1 337 001
TOIMINTAMENOT					
Henkilöstömenot	201 994	210 382	214 588	233 880	238 557
Palvelujen ostot	406 648	357 100	381 080	384 891	388 740
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	203 523	174 150	163 910	165 549	167 205
Avustukset		0	0	0	0
Muut menot	7 441	4 300	1 600	1 616	1 632
Sisäiset erät	84 596	75 953	76 713	78 247	79 812
Toimintamenot yhteensä	904 202	821 885	837 891	864 182	875 946
TOIMINTAJÄÄMÄ/-KATE	4 926	90 615	193 671	318 587	461 055
Suunnitelmapoistot	-411 092	-330 985	-541 170	-551 993	-563 033
Rahoitustuotot ja -kulut	-47 841	-27 100	-27 100	-31 050	-31 050
Korvaus peruspääomasta	-20 063	-27 000	-20 000	-20 000	-20 000
Poistoeron lisäys/vähennys	9 137	9 137	9 137	9 137	9 137
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-464 933	-285 333	-385 462	-275 320	-143 891

Vesihuoltolaitoksen taloussuunnitelmassa näkyvät tasapainotustoimenpiteenä tehdyt hinnankorotukset. Vesihuollon ja huleveden viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset.

INVESTOINTIOSA

INVESTOINTISUUNNITELMA 2017 - 2020

Vuoden 2016 tiedot ovat referenssinä investointimenoja arvioitaessa.

Valtuustoon nähden sitova taso esitetty sinisellä korostuksella.

Kunnanhallitus	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	Yhteensä
Maa- ja vesialueet						
Menot	100 000	1 123 800	100 000	100 000	100 000	
Tulot	200 000	100 000	200 000	200 000	200 000	
Netto	-100 000	1 023 800	-100 000	-100 000	-100 000	
ATK - hankinnat						
Menot	181 000	75 000	25 000	25 000	25 000	
Tulot						
Netto	181 000	75 000	25 000	25 000	25 000	
Sijoitukset / pitkävaikutteiset menot						
Menot	250 000					
Tulot						
Netto	250 000					
Kunnan tukiosuus valokuituverkon rakentamisesta						
Menot		100 000	400 000	500 000		
Tulot						
Netto		100 000	400 000	500 000		1 000 000
Hankevalmistelu						
Menot	20 000	20 000				
Tulot	0					
Netto	20 000	20 000				
Menot yhteensä	551 000	1 318 800	525 000	625 000	125 000	
Tulot yhteensä	200 000	100 000	200 000	200 000	200 000	
Netto yhteensä	351 000	1 218 800	325 000	425 000	-75 000	

Selite:

Maa- ja vesialueet: sisältää maan oston määrärahan sekä tonttien ja kiinteistöjen myyntituloarvion

ATK-hankinnat: ICT-laitteistoa ja valokuituverkkoa, taloushallinnon lisenssit

Sijoitukset / pitkävaikutteiset menot: Valokuitu Oy

Sivistyslautakunta	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	Yhteensä
Koneet ja kalusto						
Menot	45 000	64 000	50 000	50 000	25 000	
Tulot						
Netto	45 000	64 000	50 000	50 000	25 000	
Menot yhteensä	45 000	64 000	50 000	50 000	25 000	
Tulot yhteensä						
Netto yhteensä	45 000	64 000	50 000	50 000	25 000	

Selite:

Vuosi 2016: koulujen ja päiväkotien kalustohankintoihin 30 000€, Luopioisten kirjaston omatoimilainauksen laitteisto 15 000€

Vuosi 2017: koulujen kalustoinvestoinnit yhteensä 30 000 € (sisältää mm. pimennysverhot yhteiskoulu, tietotekniikkaa, soittimia)

Vuosi 2017: kirjaston omatoimilaitteisto 20 000 € (siirtyy vuodelta 2016)

Vuosi 2017: varhaiskasvatuksen kalusto 14 000 € (sänkyjä, multimedialaitteisto)

Vapaa-aikalautakunta	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	Yhteensä
Liikuntapaikat						
Menot	120 500	68 000	80 000	10 000	10 000	
Tulot	10 000					
Netto	110 500	68 000	80 000	10 000	10 000	
Toimintapuisto						
Menot		60 000	15 000			
Tulot						
Netto		60 000	15 000			75 000
Nuorisotila						
Menot	10 000					
Tulot	5 000					
Netto	5 000					
Menot yhteensä	130 500	128 000	95 000	10 000	10 000	
Tulot yhteensä	15 000	0	0	0	0	
Netto yhteensä	115 500	128 000	95 000	10 000	10 000	

Selite:

- 2016: Aitoon kuntoradan muutostyöt 70 000 euroa (ei toteudu kokonaisuudessaan 2016)
- 2016: Sappeen-Laipanmaa yhdyspolkureitin muutostyöt 10 000 euroa (ei toteudu 2016)
- 2016: Onkkaalan urheilukentän suorituspaikkojen peruskorjaus ja kahvion kalustohankinnat 15 000 euroa
- 2016: Kostian koulun lähiliikuntapaikka 25 500 euroa (omavastuuosuus 15.500 euroa)
- 2016: Onkkaalan nuorisotilan keittiön muutostyöt ja kalustohankinnat 10 000 euroa
- 2017: Aitoon kuntoradan muutostyöt 58 000 euroa
- 2017: Sappeen-Laipanmaa yhdyspolkureitin muutostyöt 10 000 euroa
- 2017: Toimintapuiston rakentaminen
- 2018: Onkkaalan urheilukentän traktori- ja kalustovarasto 50 000 euroa

Tekninen lautakunta	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	Yhteensä
Kiinteistöhankeet						
Yhteiskoulun ilmanvaihto, alakerran til. järj. ja rak. B						
Menot	160 000					
Tulot						
Netto	160 000					
Yhteiskoulun väistötilan lunastaminen						
Menot			135 000			
Tulot						
Netto						
Onkkaalan liikuntakeskus, suunnittelu						
Menot	200 000					
Tulot						
Netto	200 000					
Onkkaalan liikuntakeskus, toteutus						
Menot	200 000	3 000 000	2 800 000			6 015 000
Tulot		397 500	352 500			750 000
Netto	200 000	2 602 500	2 447 500			5 265 000
Roholan päiväkot						
Menot					2 500 000	
Tulot						
Netto					2 500 000	
*Ruokahuollon kaluste- ja laitehankinnat (erittely jäljempänä)						
Menot	84 000	55 000	15 000			
Tulot						
Netto	84 000	55 000	15 000			
**Peruskorjaushankkeet (erittely jäljempänä)						
Menot	103 000	240 000				
Tulot						
Netto	103 000	240 000				
***Kaavateiden rakentamiskohteet (erittely jäljempänä)						
Menot	180 000	485 000	500 000	620 000		
Tulot						
Netto	180 000	485 000	500 000	620 000		

Kunnanviraston varavoimakone					
Menot	40 000				
Tulot					
Netto	40 000				
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet					
Menot		40 000			
Tulot					
Netto		40 000			
Pälkäneen tori					
Menot		80 000			
Tulot					
Netto		80 000			
Koemetsän alueen rakennusten purkaminen					
Menot		40 000			
Tulot					
Netto		40 000			
Menot yhteensä	967 000	3 940 000	3 450 000	620 000	2 500 000
Tulot yhteensä	0	397 500	352 500	0	0
Netto yhteensä	967 000	3 542 500	2 962 500	620 000	2 500 000

Selite:

Liikuntakeskuksen suunnitteluun oli budjetoitu vuodelle 2015 15 000 euroa, määrärahaa oli käytetty tilinpäätöksessä 7 700 euroa.

*Ruokahuollon kaluste- ja laitehankinnat	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	Yhteensä
Kukkiakodin laitehankinnat	25 000	15 000				65 000
Ylä-aste lukion laitehankinnat	15 000	10 000				53 000
Hermannin päiväkodin keittiön muutostyöt	10 000					10 000
Ruokahuolto-ohjelma Jamix	15 000	10 000	5 000			30 000
Yhteiskoulun uuni	19 000					19 000
Viirikukon päiväkotiki		10 000				10 000
Kirkonkylän koulu			10 000			10 000
*Siivoushuollon kaluste- ja laitehankinnat	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	
Siivoushuollon yhteiset kone- ja laitehankinnat		10 000				
Yhteensä	84 000	55 000	15 000	0	0	

**Peruskorjaushankkeet (max. 250 000 e)	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Aitoon leikkikentän rakentaminen	18 000				
Aitoon koulun sadevesiviemärointi, salaojitus ja pihatyöt		70 000			
Luopioisten koulun ilmastoinnin rakentaminen	70 000				
Luopioisten päiväkotikiinteistö		70 000			
Viirikukon päiväkotikiinteistö, pihan peruskorjaus	15 000	45 000			
Viirikukon päiväkotikiinteistö, aita		20 000			
Viirikukon päiväkotikiinteistö, leikkivälineet pihalle		35 000			
Yhteensä	103 000	240 000	0	0	0

***Kaavateiden rakentamiskohteet (max. 250 000 e)	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Eri kohteet, päällystäminen	100 000	70 000	50 000	70 000	
Tievalaistuksen rakentaminen		200 000	200 000	200 000	200 000
Tommolan alue				100 000	
Pukkivuoren alue	30 000				
Roholan alue	0	200 000	250 000	250 000	200 000
Kantokyläntien tievalaistuksen rakentaminen	50 000	15 000			
Yhteensä	180 000	485 000	500 000	620 000	400 000

VESIHUOLTOLAITOS	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	Yhteensä
Toiminta-alueiden rak., Iltasmäen viemäröinti, vaihe 2						
Menot			150 000	150 000		300 000
Tulot						
Netto			150 000	150 000		300 000
*Vesihuoltolaitoksen eri kohteet (erittely jäljempänä)						
Menot	927 000	540 000	350 000	550 000	520 000	3 187 000
Tulot						
Netto	927 000	540 000	350 000	550 000	520 000	3 187 000
Epaalan alueen kunnallistekniikka						
Menot	200 000					
Tulot						
Netto	200 000					
Roholan alueen kunnallistekniikka + siirtolinjan suunnittelu jvp:lle						
Menot	0	750 000	300 000	200 000		1 250 000
Tulot						
Netto	0	750 000	300 000	200 000	0	1 250 000
Menot yhteensä	1 127 000	1 290 000	800 000	900 000	520 000	
Tulot yhteensä	0	0	0	0	0	
Netto yhteensä	1 127 000	1 290 000	800 000	900 000	520 000	
*Vesihuoltolaitoksen eri kohteet (max. 250 000 e)	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	
Pienet hankkeet	60 000	80 000				
Tommolan alue				250 000		
Vohlisaaren alueen kunnallistekniikka					220 000	
Kukkolan alueen vesihuolto	130 000					
Tommolan jvp:n varavoimakone	50 000					
Aitoon lisäkaivon rakentaminen ja linja Aitoon vesil.	137 000	10 000				
Aitoon vanhan puhdistamon purku		150 000				
Putkistosaneeraukset	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	
Aitoon lietteen vastaanottoaseman rakentaminen	250 000					
Vesilinjojen automaatio			50 000			
Yhteensä	927 000	540 000	350 000	550 000	520 000	

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
MENOT YHTEENSÄ	2 820 500	6 740 800	4 920 000	2 205 000	3 180 000
TULOT YHTEENSÄ	215 000	497 500	552 500	200 000	200 000
NETTO YHTEENSÄ	2 605 500	6 243 300	4 232 500	2 005 000	2 980 000

LIITE 1 Kunnanhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuuksista ja muista toimintaohjeista

Pälkäneen kunnan hallintosäännön perusteella vahvistetaan eräiden ratkaisuvaltuuksien euromääräisiksi rajoiksi seuraavaa:

1 Rakennushankkeet

Kukin rakennushanke tulee käsitellä yhtenä kokonaisuutena ja jäljempänä mainitut euromääräiset toimivaltuudet ovat hankekohtaiset.

Alustavat suunnitelmat

Teknisellä lautakunnalla on oikeus hyväksyä hankkeen alustavat suunnitelmat ja kustannusarviot, jos hankkeen kokonaiskustannukset ovat enintään 300.000 euroa.

Kunnanhallituksella on vastaava oikeus, jos hankkeen kokonaiskustannukset ovat enintään 600.000 euroa.

Valtuusto hyväksyy yli 600.000 euroa maksavien hankkeiden osalta alustavat suunnitelmat ja kustannusarviot.

Lopulliset suunnitelmat

Alustavien suunnitelmien perusteella laadittavista hankkeen lopullisista suunnitelmista ja kustannusarviosta, rakentamisen suoritustavasta, urakoitsijan valinnasta ja työn aloittamisesta päättää **tekninen lautakunta**, jos hankkeeseen on talousarviossa määräraha tai valtuusto on muutoin käsitellyt hankkeen kokonaisuuden. Muissa tapauksissa asiasta päättää **kunnanhallitus**.

Lisä- ja muutostyöt

Tekninen lautakunta päättää rakennushankkeiden enintään 120.000 euron suuruisista lisä- ja muutostöistä, kun lisäkustannukset ovat enintään 10 % työkohteen kokonaiskustannuksista. Sitä suuremmista lisä- ja muutostöistä päättää **kunnanhallitus**.

Tekninen johtaja päättää enintään 60.000 euron suuruisista muutos- ja lisätöistä, kun kustannukset ovat enintään 10 % työkohteen kokonaiskustannuksista.

Muutos- ja lisätöiden edellytyksenä on, että hankkeen toteuttamiseen varattu määräraha on riittävä.

2 Hankinnat

Hankinnalla tarkoitetaan hyödykkeiden (palveluiden ja tavaroiden) hankkimista kunnalle.

Kukin hankinta tulee käsitellä yhtenä kokonaisuutena ja jäljempänä mainitut euromääräiset toimivaltorajat ovat hankintakohtaiset.

Kunnanhallitus päättää useita hallintokuntia koskevista keskitetyistä vuosihankinnoista sekä yksittäisistä hankinnoista siltä osin kuin päätösvaltaa ei ole siirretty muille toimielimille tai viranhaltijoille.

Lautakunnat päättävät vain omaa lautakuntaa koskevista vuosihankinnoista sekä muista lautakunnan yksittäisistä hankinnoista siltä osin, kuin päätösvaltaa ei ole keskitetty tai siirretty lautakunnan alaisille viranhaltijoille.

Kunnanjohtaja päättää kunnanviraston yksittäisestä hankinnasta, jonka hankintakokonaisuuden arvo on enintään 20.000 euroa.

Osastopäällikkö, hallintojohtaja ja talousjohtaja päättävät yksittäisestä käyttötalouden hankinnasta, jonka hankintakokonaisuuden arvo on enintään 10.000 euroa. Mikäli hankinnalle on osoitettu talousarviossa investointimääräraha, em. viranhaltijat ja kunnanjohtaja päättävät hankinnasta 30.000 euroon asti.

Kustannuspaikan vastuhenkilö päättää yksittäisestä hankinnasta, jonka hankintakokonaisuuden arvo on enintään 3.000 euroa.

Hankintoja tehtäessä tulee ottaa huomioon hankintoja koskeva lainsäädäntö ja kunnanhallituksen antamat hankintaohjeet. Mikäli hankintatoimeen liittyvissä valtuuksissa ilmenee epäselvyyttä, antaa asiasta ohjeet kamreeri.

3 Irtaimen omaisuuden myynti

Osastopäällikkö päättää vastuullaan olevien tehtäväalueiden irtaimen omaisuuden myynnistä 2.000 euroon saakka ja ao. lautakunta 20.000 euroon saakka.

4 Kiinteän omaisuuden ostaminen

Kunnanhallitus päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta talousarvion investointiosassa kunnanhallitukselle kiinteän omaisuuden hankintaan osoitettuun määrärahaan asti.

5 Vahingonkorvauksen myöntäminen

Lautakunta päättää vahingonkorvauksen myöntämisestä 3.000 euroon saakka. Tätä suuremmista korvauksista päättää **kunnanhallitus**.

6 Vahinkokorvauksen huojentaminen

Lautakunta päättää helpotuksen tai vapautuksen myöntämisestä viranhaltijan tai työntekijän velvollisuudesta korvata kunnalle aiheutuneen vahingon osalta 3.000 euroon saakka silloin kun kyse ei ole viranhaltijan tai työntekijän tahallisuudesta tai törkeästä tuottamuksesta.

7 Luoton ottaminen ja korkoriskiltä suojautuminen

Tilapäisluottoa kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi **talousjohtajalla** on oikeus ottaa talousarviovuonna 2.000.000 euroon asti kunnalla olevan 500.000 euron suuruisen luotollisen sekkitilin lisäksi.

Talousarviolainaa on **kunnanhallituksella** oikeus nostaa talousarviovuonna talousarvion rahoituslaskelman mukaiseen määrään asti.

Kunnanhallitus päättää luottojen korkoriskiltä suojautumisesta.

8 Antolainan myöntäminen

Kunnanhallituksella on oikeus myöntää antolainaa kunnan tytäryhtiöille, osakkuusyrityksille ja säätiöille, joiden hallinnossa kunta on edustettuna talousarvion rahoituslaskelman mukaiseen määrään asti talousarviovuonna.

9 Sijoitustoiminta

Kunnan normaalin maksuvalmiuden ylittävä osa pyritään sijoittamaan riskittömästi ja tuottavasti. Tällaisia kohteita ovat mm. sekki- ja talletustilit, kuntatodistukset, valtion, kuntien, kuntien rahalaitosten ja kuntien eläkevakuutuksen liikkeelle laskemat joukkovelkakirjalainat sekä joukkovelkakirjalainat, joilla on pankkitakaus, vakuutusyhtiösijoitukset, obligaatiot, kotimaiset sijoitusrahastot, antolainat kuntayhtymille, kunnille tai kuntaenemmistöisille yhtiöille, joissa Pälkäneen kunta on enemmistöosakas. **Kunnanhallitus** päättää sijoitustoiminnasta.

LIITE 2 Kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleiset perusteet

Lähtökohdat

Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista.

Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus päättää maksujen määräämisestä ja korvausten perimisestä valtuuston määräämien yleisten perusteiden mukaan siltä osin kuin päätösvaltaa ei ole siirretty lautakunnille. Lautakunnat päättävät palveluista perittävistä maksuista ja niiden soveltamisohjeista valtuuston määräämien yleisten perusteiden mukaan ja toimitiloista perittävistä vuokrista ja käyttökorvauksista sekä niiden perusteista. Eli varsinaisen maksun päättää lautakunta.

Lautakuntien tulee tarkistaa kaikki maksut ja taksat ja harkita myös uusien käyttöönottamiseksi tai uudelleen perinnän aloittamiseksi pääsääntöisesti joka vuosi. Maksut tulee määrittää siten, että ne varsinaisen tarkoitustensa lisäksi tukevat myös tilojen tehokasta käyttöä ja helppoa käytettävyyttä. Kustannustietoisuuden lisäämiseksi lautakuntien tulee huolehtia siitä, että kaikilla palveluilla, joita mahdollisesti myydään tai voidaan kysyä ostettavaksi, tulee olla hinnat määriteltynä tai ainakin niiden omakustannushinnat tulee olla tiedossa, jolloin hinnoittelun määrittäminen voi tapahtua nopeasti.

Kunnan myymien palvelujen ja tavaroiden osalta peruseriaatteena on, että **kaikki myynti on verollista, mikäli siitä ei ole poikkeusmainintaa laissa**. Määriteltävä maksu tulee sisältää tiedon siitä, mikä veroprosentti on kyseessä ja paljonko arvonlisäveroa maksu sisältää. Asiakkaalle on aina ilmoitettava lopullinen, verot sisältävä hinta.

Kuntien viranomaistoiminta on verotonta ja myös terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, sosiaalihuollon palvelut ja koulutus (yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, korkeakouluopetus ja taiteen perusopetus, jota lain nojalla järjestetään tai avustetaan valtion varoin).

Omakustannushintaa määriteltäessä on otettava huomioon tarvikkeiden hankinta- ja kuljetuskustannukset, palvelun tuottamiseen tarvittavan henkilöstön palkat sosiaalikulunnuksineen ja arvonlisävero. Lisäksi, mahdollisuuksien mukaan, omakustannushinnassa voidaan ottaa mukaan energia-, hallinto-, ylläpito- ja pääomakustannukset.

Maksujen ja taksojen luokittelu

Maksuja ja taksoja luokitellaan mm. sillä perusteella onko kyseessä julkisoikeudellinen maksu vai yksityisoikeudelliseen sopimussuhteeseen perustuva maksu. Julkisoikeudellinen maksu on kyseessä, kun kunnalle on lain nojalla annettu tehtävä ja siitä mahdollisuus periä maksua, jonka suuruus voi olla valtion päätöksin säännelty. Muut maksut ovat yksityisoikeudellisia. Julkisoikeudellisia maksuja ovat esim. verot, pysäköintivirhemaksut, rakennusvalvontamaksut, jätemaksut, jätevesimaksut, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ja korvaukset, oppilasmaksut. Näistä kaikista on säännökset asianomaisessa erityislaissa. Julkisoikeudellisten maksujen hinnoitteluperusteet vaihtelevat itse toiminnan laadun mukaan.

Vuokrat ja käyttöoikeusmaksut

Kunta perii vuokraa / käyttömaksua kunnan omistamien tilojen käytöstä. Kun kyseessä on kunnan järjestämä toiminta, vuokra peritään sisäisenä vuokrana. Kukin **lautakunta** päättää hallintosäännön mukaan toimitiloista perittävistä vuokrista ja käyttökorvauksista sekä niiden perusteista. Vuokra / käyttömaksu tulee määrätä paikallisille yleishyödyllisille yhteisöille alla olevan kohdan II mukaan, muille yhteisöille ja yrityksille omakustannushinnan mukaisesti. Paikallisilta puoluepoliittisilta rekisteröidyiltä yhdistyksiltä peritään tilojen käytöstä yleishyödyllisille yhteisöille määrätty maksu. Liikuntahallin ja koulujen liikuntasalien käyttövuoroista ei kuitenkaan peritä käyttömaksua siltä osin, kun kunnan avustusta saavan järjestön järjestämä, ohjattu toiminta on suunnattu alle 18 – vuotiaiden nuorten ryhmille. Vapaa-aika- ja liikuntasihteerit ratkaisee, milloin käyttömaksua ei peritä edellä mainituilta alle 18-vuotiaiden ryhmiltä.

Tässä maksupoliittisessa ohjelmassa maksut ja taksat ryhmitellään seuraaviin ryhmiin:

I **Palvelun omakustannushinnan mukainen maksu**

Maksu tarkoituksena on kattaa toiminnan menot käytön mukaisessa suhteessa. Näiden palvelujen kustannuksia ei kateta verotuloilla. Perinteisesti näitä palveluja ovat olleet kunnan liiketoiminta, isännöintipalvelut, rakennustarkastus, jätehuolto, kopiopalvelut sekä tonttien myyntihinnat ja vuokrat. Maksu määräytyy suuressa määrin käytön perusteella ja palvelut ovat usein luonteeltaan yksityisoikeudellisia.

II **Omakustannushintaa alempi mutta kuitenkin huomattava korvaus**

Korvauksella pyritään kattamaan tuntuva osa palvelun tuotantokustannusta, yleensä vähintään puolet. Näitä palveluja ovat kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut. Palveluiden käyttäjiä on usein vain rajoitettu määrä ja ne ovat luonteeltaan ”vapaaehtoisia julkisia palveluita”.

III **Tuotantokustannuksiin verraten vähäinen maksu**

Maksu on enintään puolet omakustannushinnasta. Maksujen erään keskeisenä motiivina on myös kysynnän ohjaus. Näitä palveluja ovat perinteisesti olleet terveydenhuollon, sosiaalipalveluiden ja koulutoimen maksut. Nämä palvelut täyttävät selvästi julkisten palveluiden tunnusmerkit ja ne ovat usein kaikkien kuntalaisten käytettävissä. Osa palvelumaksuista voi määräytyä asetuksen perusteella, osa palvelujen saajan maksukyvyyn mukaan, ei varsinaisesti kustannusvastaavasti. Pääsääntöisesti kunta käyttää harkinnanvaraisissa, liukuman sisältävien maksujen määrittelyssä liukumien ylärajaa.

IV **Maksuttomat palvelut**

Kunnan erikseen päättämät asiat. Kunnalla on joko mahdollisuus periä tiettyä, määrättyä maksua tai kunta voi harkintansa mukaan määrätä maksun määritellyn liukuman rajoissa. Tällä hetkellä mm. koiraverot.

Jäljempänä esimerkeiksi tällä hetkellä voimassa olevia taksoja ryhmiteltynä. Luettelo ei ole kattava. Uuden, käyttöön otettavan maksun osalta toimivaltainen lautakunta päättää mihin ryhmään maksu sijoittuu ja edellä esitetyn perusteella.

I ryhmä

- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä koskevat lausunnot
- jälkipanttaussitoumukset
- lainatodistukset ja muut pyynnöstä annettavat todistukset
- lunastushintalaskelmat

- kunnan päättämät poikkeamisluvat
- poikkeamisluvan ja maa-ainesluvan hakijan puolesta tehtävä naapureiden kuuleminen
- tielautakunnan toimituskustannukset ja muu katselmukset
- ympäristönsuojeluviranomaisen taksat
- vesi- ja jätevesimaksut
- jätehuoltomaksut
- yksityisoppilaiden kuulustelu
- ranta-asemakaavojen käsittely
- asemakaavan muuttaminen maanomistajan pyynnöstä
- palstoitussuunnitelmien yms. laatiminen maanomistajan pyynnöstä
- asiakirjojen lunastus
- kopiointi
- historiateosten ja osoitekarttojen myynti
- ateriakorvaukset
- isännöinti
- asuntoimen maksut
- autopistokkeet
- toripaikat
- venepaikkamaksut
- kansalaisopiston maksullinen palvelutoiminta

II ryhmä

- satovahinkoarviot
- petoeläinvahinkoarviot
- kulttuuritilaisuudet
- kuntotapahtumat
- kuntosalin käyttömaksu
- kirjaston maksulliset palvelut
- tukipalveluateriat
- turvapuhelimet
- vanhainkodin yleisösauna
- lounaslipuke

III ryhmä

- sijaisapumaksut
- tuettu maksullinen lomitusapu
- kansalaisopistomaksut
- lasten päivähoido

IV ryhmä

- kunnan hoitaessa tontinomistajalle kuuluvat kevyenliikenteen väylien ja jalkakäytävien kunnossa- ja puhtaanapitotehtävät
- urheilukenttien, jääkiekkokaukalojen ja kuntoradan käyttö

Liite 3 Elinvoimastrategia

ELINVOIMASTRATEGIA 2016-2020

Kunta elinvoiman edistäjänä

Kunnan rooli on toisaalta järjestää lakisääteiset palvelut tehokkaasti ja taloudellisesti ja toisaalta kunnat ovat merkittävässä asemassa **elinkeinojen, työllisyyden ja kehittämisen edistäjinä**.

Kunnan tehtävänä on mahdollistaa **hyvä elämä** kunnan alueella asuville ihmisille ja siellä toimiville yrityksille.

Elinvoimanäkökulmasta kunta on alusta sille, että kuntalaiset voivat päättää lähellä olevista asioista, kokea osallisuutta, toteuttaa kehityspyrkimyksiään ja edistää näin oman alueensa sekä koko yhteiskunnan kasvua ja kehitystä.

Elinvoimaa ei voida ylläpitää tai kehittää vain kuntaorganisaation omilla toimenpiteillä, vaan se riippuu oleellisesti yritysten toiminnasta, yhteisöistä sekä alueen asukkaiden aktiivisuudesta ja elämän hallinnasta. Kunta mahdollistaa omalla toiminnallaan tämän.

Elinvoimaisessa kunnassa on **vetovoimainen ympäristö, kilpailukykyinen yrityskanta, hyvä työvoiman saatavuus ja riittävä osaaminen, julkisten ja kaupallisten palveluiden toimiva yhdistelmä, sosiaalista pääomaa ja yhteisöllisyyttä sekä vahva kuntatalous**.

Pälkäneen elinvoimapolitiikan keskeiset teemat:

- Ilmapiiri ja asenteet
- Pälkäne asuin ympäristönä
- Pälkäne matkailukohteena
- Palvelut Pälkäneellä
- Vapaa-aika ja harrastukset
- Yrittäjyys
- Pälkäneen kunnan kilpailutekijät
- Kunnan rooli elinvoiman edistäjänä

Elinkeinopolitiikasta elinvoimapolitiikkaan

ELINVOIMASTRATEGIA 2016-2020

Visio 2020

Vuonna 2020 Pälkäneen kunnan asukasluku on kääntynyt kasvuun.

Kuntaan muuttaa pääasiassa lapsiperheitä, joita houkuttelevat kohtuuhintainen asuminen viihtyisässä elinympäristössä, lyhyt etäisyys työpaikoista sekä monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Erityisesti kunnan vetovoimaisuutta lisää kattava liikunta- ja vapaa-aikapaikkojen määrä, merkittävimpana uusi liikuntahalli.

Pälkäneellä on aktiivisia kyläyhteisöitä, joiden toimintaa tukevat osallistuvat kuntalaiset, paikalliset yritykset ja yhteistyökumppanina Pälkäneen kunta.

Tapahtumia järjestetään ympäri vuoden ja niiden ympärille on kehitetty verkostomainen toimintatapa, joka herättää mielenkiintoa ja tuo paikalle kävijöitä ympäri Suomea. Aktiivinen musiikkitoiminta on paikkakunnan erityinen vahvuus.

Pälkäneen kunta järjestää kunnalliset palvelut kuntalaisille asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kunnan tuottamia palveluita täydentävät paikallisten yritysten palvelut. Yritysten asiakaskuntaa lisäävät matkailijat ja ohikulkijat, joita kunnassa liikkuu vilkkaasti ympäri vuoden tehokkaan markkinoinnin ja hyvien opasteiden ansiosta.

Pälkäneen matkailun keskeiset kärjet ovat Sappee, lasikatteinen Rauniokirkko sekä lähiruoka, luonto ja paikalliset tuotteet. Maaseutu- ja puiston virkistysreitit varrella voi tutustua luonnon lisäksi myös alueen mielenkiintoiseen historiaan. Näitä täydentää moninainen joukko matkailijoille suunnattuja palveluita, joita yritykset ja yhdistykset tuottavat hyvässä yhteistyössä. Verkostoitumista on tehty myös ympäristökuntien matkailutoimijoiden kanssa.

Yritystoiminta on menestyksekkästä ja innovatiivista. Suurimmat toimialat ovat palvelut, jalostus ja maatalous. Pälkäneen sijainti lähellä kasvukeskuksia Helsinki-Hämeenlinna-Tampere Kasvukäytävällä tuo kuntaan hyvin moninaista yrittäjyyttä, joka pystyy hyödyntä-

mään myös hyviä, kattavia tietoliikenneyhteyksiä.

Pälkäneen kunta edistää yrittäjyyttä tarjoamalla laadukkaat, verkostoituneet yritysneuvontapalvelut ja panostamalla infraan.

Pälkäneen kunnan tehtävä on muuttunut perinteisestä palveluiden järjestäjästä elinvoiman edistäjäksi. Kunta toimii tässä tehtävässä joustavasti uudistuen ja ottaen kaikessa toiminnassaan sekä päätöksenteossään huomioon elinvoimaa tukevat vaikutukset.

Ilmapiiri ja asenteet

Pälkäne on turvallinen paikka, jossa vallitsee 'koko kylä kasvattaa'-ajatus. Etenkin lapsiperheiden on helppo tulla kuntaan ja päästä mukaan yhteisöihin.

Monet kylät ovat hyvin aktiivisia ja innovatiivisia, yhteisöllisyys ja osallistuminen on vahvaa.

Mitä teemme?

- Lisätään yhteen kokoavia tapahtumia, yhteisiä projekteja
- Järjestetään kotiseuturettekiä
- Lisätään toritapahtumia
- Luottamushenkilöt lähtevät kyläkierrokselle

- Kunnan ja kuntalaisten yhteistyötä lisätään
- Tehdään positiivista viestintää

"Pälkäneellä pystyy rentoutumaan kätevästi arjen keskellä."

Pälkäne on paikka, jossa voi olla arkenakin lomalla. Monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja kaunis luonto vesistöineen tekevät Pälkäneestä asuinpaikan, jossa pystyy rentoutumaan kätevästi arjen keskellä.

Pälkäneeltä on lyhyt matka suuriin työpaikkakeskityksiin.

Mitä teemme?

- Panostetaan ulkoiseen viihtyisyyteen ja siisteyteen, erityisesti Onkkaalan torin ympäristössä
- Lisätään positiivista markkinointia
- Järjestetään tontti-markkinointitapahtumia

- Kehitetään pyöräily- ja kävelyteitä
- Hyödynnetään kaunista Kostianvirran ympäristöä ja rantojen näkyvyyttä
- Lisätään viihtyisää vuokra-asumista

Pälkäne matkailukohteena

Pälkäne sijaitsee hyvällä paikalla kohtuullisten etäisyyksien päässä suurista asukaskeskitymistä. Täällä on mahdollisuus päästä helposti keskelle rauhallista luontoa ja nauttimaan lähellä tuotetuista mauista.

Kauniin luonnon lisäksi Pälkäneellä on mielenkiintoinen historia, joka lisää alueen vetovoimaisuutta.

Mitä teemme?

- Sappee on kunnan matkailun kärkikohde
- Matkailutoimijoiden yhteistyötä tiivistetään ja matkailubrändiä kehitetään
- Tuotteistetaan lähiruoka ja luontoliikuntakohteet sekä oheispalvelut

- Markkinoinnin peruslähtökohdat: nettisivut, esitteet ja opastukset laitetaan kuntoon
- Rauniokirkkoa oheispalveluineen markkinoidaan matkailuvalttina

Palvelut Pälkäneellä

Pälkäneen kunta järjestää julkiset palvelut kuntalaisille hyvin ja tehokkaasti. Kaupalliset toimijat ovat rohkeita ja innovatiivisia, vapaa-ajan asukkaiden suuri määrä tuo asiakasvirtaa, joka mahdollistaa monipuolisen palvelutarjonnan esimerkiksi vähittäiskaupan osalta.

Pälkäneellä on mielenkiintoisia brändejä, kuten vaikkapa Laitikkalan Maakukylä ja Sappee, joiden vetovoima hyödyttää myös muita palveluntuottajia.

Mitä teemme?

- Kunta ja liikunta-alan toimijat selvittävät yhdessä yhteistyömahdollisuuksia Sappeen, lukion, yhteiskoulun ja Anna Tapion koulun kesken
- Reitistöihin ja virkistysalueisiin panostetaan
- Leikkialueita lapsille lisätään
- Lisätään palveluita

matkailijoille ja veneilijöille

- Rakennetaan mahdollisimman kattavat valokuituyhteydet
- Tehdään palveluhakemisto: parempaa tietoa siitä mitä palveluita kunnasta löytyy
- VT 12 hyödynnetään, luodaan uusia palveluita jotka saavat asiakasvirtaa ohikulkijoista
- Opastein ohjataan ohikulkijoita kuntaan

Vapaa-aika ja harrastukset

Pälkäneellä on vapaa-ajan toimintaa tarjolla monipuolisesti kaikenikäisille. Yhdistykset ovat elinvoimaisia ja kunnan rooli toiminnassa on vahva. Yhdistyksille järjestetään koulutuksia ja yhteistyötilaisuuksia.

Pälkäneellä on lukuisia tapahtumia etenkin kesäisin.

Mitä teemme?

- Tuetaan yhdistysten toimintaa avustuksilla ja tarjoamalla puitteet toiminnalle
- Toteutetaan liikuntahallihanke, lisätään lähiliikunta- paikkoja
- Hyödynnetään vesistöt ja luonto, varsinkin Laipanmaa

- Lisätään merkittyjä reittejä, erityisesti maastopyöräilyyn, sekä niiden varrelle levähdyspaikkoja
- Järjestetään tapahtumia ympäri vuoden
- Lisätään nuorison harrastusmahdollisuuksia
- Järjestetään harrastusten markkinointiviikkoja

”Pälkäneellä on vapaa-ajan toimintaa tarjolla monipuolisesti kaikenikäisille.”

Yrittäjyys

Pälkäneellä on paljon aktiivista yrittäjyyttä, Sen ovat todenneet jo monet pälkäneläiset, sillä kunnan yrittäjien määrä on varsin korkea - ja huippukorkea kun mukaan lasketaan maatalousyrittäjät.

Mitä teemme?

- Kunta ottaa toiminnassaan huomioon yritysvaikutukset
- Yrittäjyyden mahdollisuuksia markkinoidaan
- Luodaan kunnassa yrittäjämönteistä ilmapiiriä
- Kunta tarjoaa yrityk-

sille laadukkaat neuvontapalvelut

- Tehdään palveluhakemisto markkinoidaan paikallisia yrityksiä
- Järjestetään kuntalaisille oma Road Show paikallisiin yrityksiin

Pälkäneen kunnan kilpailutekijät

Pälkäneen kunnan merkittäviä kilpailutekijöitä ovat:

- Sappee matkailukeskittymänä
- Aktiiviset, identiteettitään vahvat kylät
- Vapaa-ajan asukkaat, jotka käyttävät palveluita ja markkinoivat Pälkänettä kotipaikkakunnallaan
- Maatalous, lähiruoka

- Luonto ja vesistöt
- Mielenkiintoinen historia ja kulttuuriympäristö
- Monipuolinen matkailutarjonta
- Laaja harrastustarjonta
- Sijainti lähellä suuria kaupunkeja

Mitä teemme?

- Tehdään markkinointisuunnitelma näkyvyyden lisäämiseksi
- Profiloitutaan hyvinvointikuntana, joka on vain puolen tunnin päässä Tampereelta

Kunnan rooli elinvoiman edistäjänä

”Panostetaan kunnan brändin luomiseen ja markkinointiin.”

Mitä teemme?

- Kunta kannustaa ja tukee
- Tehdään toimenpiteitä yritystoiminnan mahdollisuuksien tukemiseksi
- Kolmannen sektorin toiminnan edellytyksiä tuetaan
- Kuntalaisten osallisu-

tumismahdollisuuksia lisätään

- Kunta pyrkii käyttämään paikallisia tuotteita ja palveluita
- Panostetaan kunnan brändin luomiseen ja markkinointiin
- Tehdään Pälkäneestä Suomen hyvinvointikunta liikuntaan keskittymällä

- Kehitetään kunnan ulkoista viihtyisyyttä

Vaikuttavuuden seuranta

	Vastuu	Seuranta	Tavoitteet	
Ilmapiiri ja asenteet	Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut edistävät konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista	Kysely kuntalaisille vuosittain, haastattelututkimuksia kerran strategiakauden aikana	Tavoitetaso: vastausten keskiarvo yli 3 (asteikolla 0-5)	Yhteisöllisyys ja kuntalaisten hyvinvointi lisääntyy
Pälkäne asuinympäristönä	Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut edistävät konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista	Kysely kuntalaisille vuosittain, haastattelututkimuksia kerran strategiakauden aikana	Tavoitetaso: vastausten keskiarvo yli 3 (asteikolla 0-5)	Asukasmäärä saadaan nousuuhdanteiseksi, kuntalaisten viihtyvyys lisääntyy
Pälkäne matkailukohteena	Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut edistävät konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista	Kysely matkailuyrityksille vuosittain, haastattelututkimuksia kerran strategiakauden aikana	Tavoitetaso: Mitataan vuosittaista kasvua	Matkailuyritysten investoinnit lisääntyvät, palveluiden käyttöaste nousee, liikevaihto kasvaa
Palvelut Pälkäneellä	Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut edistävät konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista	Kysely kuntalaisille vuosittain, haastattelututkimuksia kerran strategiakauden aikana	Tavoitetaso: vastausten keskiarvo yli 3 (asteikolla 0-5)	Mitataan asukkaiden tyytyväisyyttä palveluihin
Vapaa-aika ja harrastukset	Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut edistävät konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista	Kyselyt kuntalaisille ja yhdistyksille vuosittain, haastattelututkimuksia kerran strategiakauden aikana	Tavoitetaso: vastausten keskiarvo yli 3 (asteikolla 0-5)	Mitataan tyytyväisyyttä vapaa-ajan palveluihin
Yrittäjyys	Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut edistävät konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista	Kysely yrityksille vuosittain, haastattelututkimuksia kerran strategiakauden aikana	Tavoitetaso: Uusien perustettavien yritysten määrä vähintään 30 kpl vuodessa. Kasvua investoinneissa, liikevaihdossa, työllistävyydessä	Yritysten investoinnit lisääntyvät, liikevaihtoon kasvu, työllisyys paranee

Kunta edesauttaa elinvoimastrategian konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista. Toimenpiteitä nostetaan tarvittaessa osaksi Pälkäneen kunnan talous- ja toimintasuunnitelmaa ja niiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksen yhteydessä. Kukin osasto on vastuussa oman toimialueensa toimenpiteiden toteutumisen edistämisestä yhdessä yhteistyökumppaneidensa kanssa.

Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut seuraavat ja edistävät toimenpiteiden toteuttamista sekä toteuttavat asukas- ja yrityskyselyt.